

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

NOVEMBER

ORATIO D. EPHRAEM

DIACONI ECCLESIAE EDISENÆ, DE SANCTISSIMÆ DEI

MATRIS LAVDIBVS:

*Quam nos idcirco primo loco mensis huius posuimus cum ijs, quæ eodem authore
mox sequuntur, quod in honorem matris DEI & omnium sancto-
rum Martyrum, hodierna solemnitas ante mille fe-
rè annos celebrata est.*

INTEMERATA profusque pura, Virgo Deipara, Regina omnium, spes desperantium, Domina mea gloriosissima, eadēque optima, sublimior cælicolis, purior solis radijs & splendoribus, honoratior Cherubin, & polyommatis (id est, multoculis) spiritibus, sanctior Seraphin, & nulla comparatione cæteris omnibus superis exercitibus gloriosior, spes Patrum, gloria Prophetarū, Apostolorum præconium, & honor Martyrum, Sanctorum lætitia, & lumen studiosorum Abraham, Isaac & Iacob, decus Aaron, Moysi splendor, & Gedeon vellus, Hierarcharum cœtus, & omnium sanctorum ac virginum corona, ob fulgorem inaccessa. Acerra aurea, lucerna micantissima, vrna cæli manna gestans, tabula scripta legem ferens mortalibus, arca vera, charta diuinissima, omnium princeps, circumspecta & lucifera Virgo, consolatio sanctissima, & omnium dux, sacratissima puella.

O rube incombuste, & patens prædium, & viridans Aaron illius virga. Virga profecto extitisti, & flos filius tuus. Eradice David & Salomonis germinauit Christus noster creator, Deus & Dominus omnipotens, altissimus & solus. Tu, quo ad corpus, Deum & Verbum genuisti: virgo ante partum, virgo in partu, virgo post partum. Claves non excussit Deus creator tuus in tuo virginali utero, absque semine carnem ingentus, te, o celeberrima, talem præseruans, qualis extiteras ante partum. Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, filio tuo. Tu peccantium & auxilio destitutorum adiutrix. Tu portus procella vexatorum, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima. Tu orphanorum susceptio, tu captiuorum redemptio, tu agrorantium exultatio, & omnium salus. Tu solitariorum stabilimentum, & spes mundanorum. Tu virginum decus, corona & gaudium. Tu mundi lætitia, o domina princeps, Regina præstantissima, & perquam benedicta, puella veneranda, dominorum domina purissima. Sub alis tuis custodi me, & protege. Miserere mei, qui sum luto inquinatus, qui sceleribus quamplurimis creatorem Deum meum & iudicem offendi, nè aduersus me gloriatur satanas exitiosissimus, nè in me exurgat execrandus inimicus meus, nè seruum tuum à tui spe destitui cognoscam, nè calumnietur detractantium lingua. Non mihi alia fiducia, o Virgo sincera. Ex vlnis equidem maternis tibi, domina mea, deditus sum miserabilis, & cliens tuus vocatus sum: nè maleuolus satanas me ad infernas portas abducat. Tu enim meus portus, o Virgo inuiolata, & præfens auxiliatrix. Denique sub tutela & protectione tua rotus sum. Crebris lacrymis te, o celeberrima mater, imploro, & aduoluo tibi, domina mea, suppliciter clamans, nè dulcis filius tuus, & vitæ omnium dator, ob multa, quæ patraui, scelera tollat me de medio, & miseram animam, ceu leo, diripiat, vel velut sterilem ficum infelicem me excidat. Sed obsecro, vt Christum meum ad eam, & subeam aulas illas beatorum, vbi non sunt lachrymæ, non vexatio, non molestia, non mors, non tormenta, non locorum angustia: sed lætitia inexhausta, voluptas iustorum, delicia & exultatio,

A

tatio,

i. Nonbris.
Vide quid
tribuerint
sanctis. Pa-
tres B. Ma-
riæ Virginæ.

Iesus Chri-
stus ex san-
guinib' Ma-
riæ Virginæ
genitus.

S. Maria
omnium fa-
lus, post &
per Deū sal-
licet.

Inuocat
sanctā Dei
genitricem.

Angelice
lucationis
melos.

Nata hæc
Epitheta
matris Dei.

Hæc Epitheta
Mariæ
Virgini se-
culari at-
tribuitur
propter fi-
lium quem
genuit.

Vide quo-
modo san-
cti interce-
dit pro no-
bis.

Precatio
in signis ad
matrem Vir-
ginem.

ratio, gloria & splendor. Imple os meum gratia dulcedinis tuæ. Illumina mentem, o gratia plena. Moue linguam meam & labia ad laudes tibi alacri & lato animo canendas, & præcipue melos illud Angelicum celebratissimum, quod Gabriel in Nazareth seruili habitu ad te Virginem & matrem Dei mei integerrimam clamans cecinit, salutationem maxime congruam, & dignissimam, mundi salutem, cunctarumque animarum tutelam.

Dignare, Virgo, te tuum seruum laudare, & dicere: Aue Dei splendidissimum & luculentissimum vas: aue Domina Maria gratia plena: aue in mulieribus Virgo beatissima: aue stella fulgentissima, ex qua Christus prodijt: aue illustrissima lux, mater & Virgo: aue, quæ mirifice Regem omnium peperisti: aue, per quam nobis Sol præclarissimus illuxit: aue Domina cunctis sublimior: aue canticum Cherubin, & hymnus Angelorum: aue pax, gaudium & salus mundi: aue generis humani latitiam: aue patrum præconium, & prophetarum decus: aue martyrum pulchritudo, & corona sanctorum: aue piorum gloria, & in solitudine degentium hymnus: aue præclarissimum hierarcharum caelestium ornamentum: aue hymnigraphorum omnium oratio: aue præstantissimum orbis terræ miraculum: aue terrigenarum omnium delectatio: aue paradisi deliciarum & immortalitatis: aue lignum vitæ, gaudium & voluptas: aue vallum fidelium, & mundi salus: aue tranquille portus, & à fluctibus agitatorum liberatrix: aue nostra periclitantium auxiliatrix: aue progenitoris illius Adam resurrectio: aue iucunda libertas: aue omnium parens: aue flos gratiæ & consolationis: aue refugium peccatorum & hospitium: aue propitiatorum laborantium: aue refugium in Hierosolymis: aue thronei mei creatoris gloriosissime: aue cui splendor illustrissime & micantissime: aue spes omnium proborum, aduersis casibus afflictorum: aue cõuersorum refugium: aue virorum iuxta mulierumque Regina & tutela: aue mundi mediatrix gloriosissima: aue vniuersi terrarum orbis conciliatrix: aue Domina, sceptrum fidelibus tuis impetrans: aue gloria & latitia omnium sacerdotum: aue Virgo solatium solitariorum: aue porta calorum, ascensus omnium: aue referamentum portarum paradisi: aue, quæ mœores sedasti, ad ornatrix omnium: aue eadem, quæ lenisti oppressorum molestiam: aue clavis calorū, & regni Christi: aue portus optime huius vitæ nautarum: aue animæ meæ spes bona & fida: aue Christi-anorum omnium firma salus: aue lumen præfulgens, quo mundus illustratur: aue mater Christi filij Dei viui: aue nostra genitorum protectio luculenta & gloria: aue, quæ nullo spatio comprehensum in sinu comprehendisti: aue, quæ Christum vitæ datorem educasti, Christum piensissimum omnium creatorem, Deum, dulcem Iesum meum, altorem mundi, hominum amantissimum, omnipotentem patrem meum, cui competit gloria, honor & potestas in secula, laus & magnificentia, cum a ter-
no Patre & Spiritu sancto nunc & semper, & in secula seculorum.

Precibus Dei genitricis semper Virginis, & exercitus caelestium, ac cœtus Angelorum, Cherubin, Seraphin, Prophetarum, Martyrum, Hierarcharum, sanctorum studiorum intercessionibus, & omnium beatorum supplicationibus, miserere tuæ creaturæ, Deus mi clementissime. A dextris in hora iudicij colloca humiles seruos tuos. Nè, o Domine vitæ author, ad opera, quæ nos mortales legem præuaricati commissimus, adspexeris: quin potius adspice ad mitissimam humanitatem & misericordiam tuam. Amen.

EIVSDEM DIVI EPHRÆM ORATIO AD SANCTISSIMAM DEI GENITRICEM.

Immaculata, impolluta, incorrupta, pudica Virgo, Dei sponsa, Domina nostra, quæ Deum Verbum hominibus mirifica tua conceptione conciliasti, & rebellem humani generis naturam caelestibus conscisti, vnica spes desperatorum, oppressorum subsidium, & ad te currentium auxilium presentissimum, omnium denique Christianorum profugium, me scelestum peccatorem, & foedis meis cogitationibus, verbis, factis factum vilissimum, atque adeo voluptatum montem animo seruili & abiecto amplexatum, nè auerferis, quæso: quin potius sicut humanissimi Dei mater es, ita me peccatorem humaniter suscipe, & meam fordidissimam, indignisque labijs expressam orationem admitte, necnon tuum quidem filium, meum autem herum & Deum, materna autem liberalitate volens
exora,

ENCOMIUM SANCTORUM MARTYRUM.

exora, ut mihi quoque mitissima illa suae pietatis viscera referret, & posthabitis innumerabilibus peccatis meis, ad poenitentiam me conuerteret, probeque sua complese mandata concedat. Adsis mihi semper, Virgo misericors, clemens & benigna, in praesenti quidem vita feruens protectrix & auxiliatrix, hostiles impetus repellens, & me deducens ad salutem, ac in supremo vitae momento miseram meam animam conseruans, & tenebrosos malorum daemonum adspetus ab ea procum abigens: in terribili autem die iudicii ab aeterna damnatione me liberans, postremo inaccessae tui filij & Dei gloriae me haeredem efficiens. Quam per intercessionem, fauoremque tuum, Domina mea sanctissima, Dei mater, te etiam atque etiam oro, assequi valeam, gratia, miseratione & humanitate vnigeniti tui filij Domini & Dei ac Saluatoris nostri Iesu Christi, cui conuenit omnis gloria, honor & veneratio cum aeterno eius Patre, & sanctissimo optimoque vitae auctore Spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

SERMO EIVSDEM DIVI EPHRAEM, DE LAUDIBUS SANCTORUM MARTYRUM,

Ambrosio Camaldulensi interprete.

INSIPIENS, imperitus, rudis pictor & horridus, pulcherrimam spectatoribus proponere imaginem cupit, eamque lucentem ac splendidam cunctis ostendere, id est, sanctorum martyrum pugnam. Sed cum dignis ea imagine coloribus careat, nec adsit manus, qua in ea effigie lineamenta perfecta insignire valeat, quo pacto praesumeret iners atque rudis excedentem virium suarum modum, imaginem, vel ornare coloribus, vel spectantibus adintendum proponere? Quoniam igitur suam non ignorat ineriam, neque suae humilitatis oblitus est huiusmodi opifex, in oratione prosternitur, deprecans Dominum omnium Regem Christum, ut qui martyribus suis inter certamina donauit vires, atque inter pressuras tolerantiam contulit, ut varias astuti inimici artes, & callidum ingenium vinceret, coronamque immortalem & immarcescibilem raperet, ipse Deus bonus, pius, sanctus, rudi artifice & imperito sapientiam, intelligentiam ac virtutem praestet, quibus imaginem pulcherrimam atque dignissimam possit erigere, sanctorumque martyrum gloriosa certamina, spectanda omnibus posthac generationibus atque admiranda proponere: ut posterius addiscant praecelaram patientiam, eximiamque constantiam sanctorum bellatorum. Fuerunt enim profecto nobilissimi & constantissimi propositi, nimiumque laudabiles. Nam cum persecutionis feruissimum feruor, Christiani gregis strages plurimas daret, omnesque timidi ac fide imbecilles certare renuerent, Christumque Dei filium confiteri poenarum metu detrectarent, fortissimi isti milites Christi instaurarunt aciem, & conferto bello summis viribus fuderunt hostem, victoriaque potiti sunt. Accincti enim lumbos suos fide integra atque perfecta, interriti Christum Dominum, ingenti que constantia confitebantur. Qui vero formidine ac pauore superati, terga hosti dederunt, caelesti regno se ipsos abdicarunt. Miseri profecto atque miserabiles, quos tempor atque foecordia, tanta gloria fecit indignos.

Non ebrius.

*Christus
martyrum
fortitudo &
tolerantia.*

*Sanctorum
martyrum
victoria.*

Stabant igitur certaminis tempore fortissimi bellatores Dei, tormenta omnia summa animi alacritate tolerantes pro nomine vnigeniti filij Dei, ac Saluatoris nostri Christi. Quam vero strenui, quantaque laude fortitudinis praediti fuere, qui subiecta oculis horrenda supplicia contra se parata, non modo nihil timuerunt, verum maiori quoque constantia pugnantes, cuncta tolerando superarunt? Cernebant ardentem rogam, ignitas sartagines, ollasque feruentes, quae feruore nimio guttas picis & adipis longius iaculabantur. Adspiciebant item ferratas & aculeatas rotas inter ignium globos nimia celeritate versari. Intuebantur ferreos vngues, laminasque candentes, sustes, vectes, aculeos, terebra, copedes atque catenas, omnemque prorsus artem, quam inimicus veritatis aduersus confessores Domini Saluatoris inuenit. Omnia enim poenarum genera in conspectum martyribus hostis callidus dedit, ut in formidinem verteret sanctos, & adspetu ipso ac terrore poenarum, lingua non amplius confiteri Dominum Iesum, metu impedita, praesumeret.

4
 Quid autem fidelissimi promptissimi que bellatores Christi, inter huiusmodi ante oculos exposita horrenda, inaudita que supplicia? Promptiores effecti, maiore fiducia atque constantia indubitanter & intrepide ante tribunalia iudicum ac Praefectorum, Christum Dominum confitebantur. Non stridens flamma, non ignita sartagine, non ollae feruentes, non rotarum horrendae vertigines, non ardentes laminae, non unguium dentes, non caetera id genus tormenta, non compedes, non catenarum pondus immensum, non tyrannorum minae, non principum fremitus, non ignis tota diaboli, ministrorum que eius exterruit fortissimos milites Christi, non impulit abnegare pietatem, non a charitate Dei & Salvatoris abduxit: sed praecincti fide, conculcarunt machinas omnes inimici, neque illos omnino formido tentavit. Vidisti feruorum fidelium robur? Vidisti gloriam pugilum Christi atque constantiam? Vidisti alacritatem ingentem, caeleste regnum tora fide quaerentium, Christum que Regem suum omni affectu ambientium? Vidisti fidem perfectam veraciter perfectorum? Vidisti charitatem flagrantem in beatissimis pectoribus martyrum, pro qua terrena cuncta spreuerunt, ut Deum suum tenerent, quem dilexerunt? Vidisti affectum Christi, quomodo a terra sublimat exaltari cupientes? Vidisti exultantem paradysum amplecti ac fouere sui quosdam auidos milites Christi, in aeterna luce ac pace gaudentes?

Accede, mi frater charissime, pertracta, considera martyrum gloriosos triumphos. Adspice oculis cordis caelestium pugilum eximiam fidem, inuiolabilem que pietatis affectum. Non valuit vis immensa poenarum iustorum animos flectere: tam intrepide charitatis ardorem nec mors ipsa quiuir extinguere. Caeli, magno cum gaudio flagrorum ictus, ut summas delicias, suscipiebant: serena que ac ridenti facie gratias Deo referebant, quia meruerant pro ipsius nomine pati. Quibus ego vos laudibus praedicem, o perfecti milites Christi? Aut quomodo appellem vos, inclyti atque beatissimi viri? Quis vestrae fidei laudes explicare sufficiat? Obstupuit nempe oratorum facundia, Philosophorum que sapientia, dum cerneret mirabilia in Christi famulis fieri. Iudicibus ac Tyrannis verba defecerunt, sanctorum martyrum constantiam & alacritatem, immensam que athletarum Christi tolerantiam adspicientibus. Nam dum licitorum manus eorum membra torquerent, viscera que nudaret, non incerentes adpexere, non tristes, nec solum inter cruciatus gemitum non edentes, verum laetiore facie gaudia interna testantes. Quippe illis ea erant tormenta pro requie, & carnifices obsequi potius, quam sauire, videbantur.

Nos autem, fratres, quam, obsecro, apud Deum in die iudicii excusationem habituri sumus, qui sine persecutionis atrocitate, & cruciatibus varijs, charitatem Dei, vitam que nostram ita negligimus, ac tanto corporis somno demersi sumus? Martyres ecce vexati, afflicti, tentati, exquisitis que tormentis cruciati, Deum ex toto corde, tota que mente dilexerunt. Nullis tentationibus, nullis, grauissimis licet, acerrimis que, supplicijs flecti potuit tanta constantia. Nullis persequentium terroribus diuinae charitatis ardor in sacris pectoribus quiuir obrudi. Nos vero in requie atque delictijs, benignissimum Deum ac Dominum nostrum diligere volumus. Quid igitur acturi, quid dicturi sumus in die illa terribili, cum beatissimi martyres, prope solum gloria magna cum gloria & confidentia adstantes, ostendent cicatrices vulnerum, atrocium que poenarum in suis corporibus luceres, fulgorem que Solis sua claritate vincentes? Nos quid nam ibi, fratres, ostensuri sumus? Quas virtutes praferemus? Num charitatem Dei? Num inuiolabilem fidem? Num terrenorum omnium nuditatem? An forte tranquillitatem? An quietem? Num eleemosynas? Num miserationis affectum? An mansuetudinem? An orationes mundas? An compunctionem salutaris? An vigilias? An lachrymas? Beatus sane felix que est, quem illic ista comitantur. Nam erit profecto tunc martyrum socius, neque a caelesti & pleno luminis thalamo abiectus, sed eandem habebit confidentiam coram Christo Domino & Angelis eius his operibus fretus, gloriam que nihilo martyribus inferiorem.

Precamur, beatissimi martyres, pro Domino Salvatore, pro que illius charitate sponte & impigre tormenta subiistis, atque ideo familiaribus Domino coniuncti estis, ut pro nobis miseris, & negligentiae squalore sordentibus, Dominum interpellare dignemini, ut superueniat in nos gratia Christi, qua corda nostra radio sanctae charitatis illustret, ut ipsum toto corde diligere possimus. Vos nempe vere beati atque gloriosi estis, quos Angeli & homines pari consensu beatos praedicant. Nam

preclusa

Poenis pro-
 politis mar-
 tyres fiunt
 alacriores.

Verbera
 martyrum
 deliciae illis
 sunt.
 Act. 7.

En quid ef-
 ficet chari-
 tas.

for* corpo-
 ris

Qui sint in
 caelo marty-
 ribus affo-
 candi.

Inuocat
 sanctos
 martyres.

pressuræ tempore, cum poenarum dolor augetur, vos antè mentis oculos paradifum habebatis, vobiscum ista reputantes: Multiplicentur hinc supplicia corporis, vt illic in paradiso voluptatis propageetur & requies. Cumque in altum se attolleret fluctuum montes, & moles vndarum per supplicia passionũ, beatitudo vobis à Deo repromissa iugiter versabatur ante oculos, perfectè credentibus non posse mentiri Deum, qui ista promiserat. Quoniam igitur futura illa & sempiterna bona iugiter intuebamini, certi vos eis sine fine fruituros, idcirco, beatissimi, flecti molliri que non potuit vestra constantia. Læta & exultans futurorum expectatio, fortes vos ac robustissimos fecit. Itaque horis singulis noua vobis admoueri acriora supplicia cupiebatis, neque satiari poenis poteratis. Vidit vos truculentus arbiter securos, fidentes, intrepidus in agone persistere, nullamque poenarum acerbicatem, nullos verberum ictus, nullas carnificum manus omninò formidare, fractasque suæ nequitie vires obstupuit ac doluit. Vbi verò cruciatus omnes, ò fortissimi athletæ Dei, immensa virtute vicistis, arbitrabatur infans ludex, per ferri metum robur vestræ constantiæ in formidinem posse conuertere, negaturosque Christum putauit, quem toto animi affectu concupistis, qui que in cordibus vestris, vt in purissimo gratissimoque domicilio inhabitabat. Ignorabat amens, fore, vt ipsius gladius, qui immensos sanguinis riuos, strictus in sanctorum iugulum, fuderat, sibi in primis pararet necem, vt ipsis pij cruoris vndis suffocaretur infelix. Aiebat autem militibus suis, victus atque confusus: Timeo ac trepido vehementer hunc sanguinem, qui de casorum pro Iesu Nazareni nomine ceruicibus manat. Se inuicem hortantur ad mortem, pro ipsius confessione subeundam. Terret me tanti ipsorum cruoris effusio, neque ad momētum, ante tantum discipulorum Christi consensum, tantamque concordiam fidei consistere possum. Poenitet iam me facti mei, mællemque aduersus eos non concitasse principum animos. Ecce enim illorum sanguis me vndique exagitat. En sanguinis odor meas exoluit vires, ac nequeo penitus illuc intendere aciem, vbi discipulorum Iesu ossa inhumata iacent.

Sancti martyres vt se confirmant in poenis.

Hæc sunt, ò formosi milites Christi, insignia vestræ victoriæ. Ista, ò athletæ probatissimi, perfectique diuini prælij bellatores, vestræ fidei ac fortitudinis præmia. Ista vestræ victoriæ, hæc gloriatio vestra. Mors vestra perennem vobis peperit vitæ. Conspecte sapientes stragem vestram, ac in stuporem conuersa est illorum sapientia, attonitique ad alterutrum dicebant: Verè magnus est Christianorum Deus, in quem illius discipuli ita crediderunt, vt ab eius fide nullis supplicijs amoueri possint. Sapè autem & tortores ipsi, beatorum tanta permoti constantia, Christum venerabiliter adorauerunt, factique sunt in timore Dei ac fide perfecti, tolerantia maximè martyrum & exhortationibus, quibus se mutuo in ipso ardore certaminis ad passiones tolerandas animabant, prouocati. Vidistis, fratres, diuini consensu eminentiam? Vidistis, dilectissimi, charitatem Dei, membra sua inter labores passionesque roborantem? Nam sancti illi se inuicem in ipso certaminis feruore ad perferendos pro fide Christi cruciatus hortabantur, pusillanimesque consolabantur, vt ipsi quoque illorum ferui vnà cum dominis in sancto certamine martyrij corona donarētur. Nos contra mali atque peruersi, inuicem inuidemus, inuicem comedimus, inuicem mor-

Insignia victoriarum martyrum Christi.

Charitas & mutus consensus martyrum.

Nota hæretice.

demus ob immanitatē nequitie nostræ. Agè igitur sanctorum martyrum esto discipulus. Si te illis in disciplinam tradas, erunt tibi præceptores optimi, discasque ab illis nulla ratione passionibus cedere: discas ab eis perfectam fidem, charitatem Dei, ingentemque miserationis affectum, ac futurorum desiderium. Hi enim ardentem rogam virtute Dei & fide perfecta vicerunt. Vince igitur & tu semper ardentis noxiæ concupiscentiæ flammam. Varios illi cruciatus tolerando superarunt, spe, quæ est in Christo, subnixi. Tu quoque turpes omnes passiones, pudicitia & cogitatione pietatis admota, superare contende. Vicerunt illi tyrannos per modestiam & longanimitatē. Vince tu quoque iracundiæ tyrannidem, eisdem armis instructus. Illi apertè martyre fuere: tu in occulto martyr esto perfectus. Illi palàm consummauere certamen: perfice & tu in occulto certamē, vt in die retributionis cum ipsis coroneris, atque in caelesti regno illorū gloria socius inueniaris, atque vnà sempiterno gaudio fruaris.

Ecce quomodo sancti pro nobis orant.

Nunc igitur ò beatissimi viri, ò gloriosissimi martyres Dei, me miserum vestris iuuate precibus, vt in illa hora misericordiam consequar, quando manifesta erunt occulta hominum. Vt pincerna inutilis ac rudis vobis effectus sum, ò sanctissimi martyres. De vino vestri certaminis inclyti, filijs ac fratribus fidei vestræ poculum tradidi.

De præclara mensa vestra victoria, omnigenis instructa epulis, patres ac fratres, propinquosque vestros, quotidie mensam vestram aduentes, toto animi affectu recreare contendit. Nam ecce pfallunt, Deumque cum exultatione glorificant, qui virtutis vestrae sacratissima capita caelestibus coronis honoravit, summoque cum gaudio circumstant certaminis vestri reliquias, benedicti cupientes, ac secum referre sancta animæ corporisque remedia. Omnes ergo benedicite, ut boni discipuli benignissimi Domini & Salvatoris nostri. Ego item imbecillis, accepto vestris meritis & precibus robore, cecini tota devotione animi ante sanctas reliquias vestras hymnum vestrae laudis & gloriae. Pro me igitur misero ante thronum maiestatis assistite, ut vestris precibus saluari merear, ac vobiscum æterna beatitudine perfrui, gratia & misericordia Domini nostri Iesu Christi, cui est cum Patre & Spiritu sancto honor & gloria in secula seculorum, Amen.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO IN
FESTO OMNIUM SANCTORUM.

1. Nouebris.

Festivitas
omnium
Sanctorum
celebris.

Psal. 35.

Psal. 83.

Psal. 36.

Psal. 41.

& 42.

Psal. 24.

Marth. 5.

Marth. 11.

Iohan. 8.

Luc. 7.

1. Iohan. 2.

ODIE dies serenior arrisit nobis, & Sol solito lucidior terris illuxit. Non enim vnus, sed vniuersi sancti sanctificant eam, & splendoribus irradiant luminosis. Spectabilis illa caelorum solennitas, quæ non annuis, sed continuis gaudijs inlarefcit: vbi lumen videtur in lumine, & ipsius Trinitatis substantia beatis oculis, oculo ad oculum aperitur. Ibi cognoscitur Gignentis, Genitiique, & Proceðentis ratio sempiterna, quæ hîc credi potest, comprehendi nõ potest. Illic Regina virginum virginibus innumeris comitata, mansiones perambulat Angelorum, & vtriusque naturis gloriam eius admiratibus dicit: Quid me admiramini? Diuinum est mysterium hoc, quod cernitis: diuinum profecto, non humanum, nec humanis vnquam rationibus comprehensum. Ibi numerosus Angelorum exercitus sacratis diuisionibus insplendescit, & volitatorio delectatus obsequio, non velat, sed reuelat Domini maiestatem. Illic Patriarcharum electio primitiua, reuerenda societas Prophetarum, gloriosus Apostolorum chorus, purpurea Martyrum multitudo, congregatio florida Confessorum, candida Virginum turma, Monachorum numerus infinitus. Sedit in medio Dominus virtutum, & de refusione gloriae suæ inebriantur intuentes. Inebriantur nanque, ait Propheta, ab vberate domus tuae. Ibi pax secunda, requies voluptuosa, vita perpetua, sapientia mentis, agilitas corporis, cordis illuminatio. Beati qui habitant in domo tua, Domine. Sicut lætantium omnium habitatio est in te, ciuitas Dei: & in plateis tuis vox exultationis dulcioribus modulis intonatur. Quare tristis es, anima mea? & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi. Confitebor illi, ibi: nam hîc stadium, illic præmium: hîc pugna, ibi corona. Vanum est ante lucem surgere. Indurandus est animus, & à blandimentis voluptatum procul abstrahendum, & vtriusque substantia materia repurganda, si ad proprios ortus volumus euolare. Amanda est interim tenuitas paupertatis, sermo suspendendus amarior, elatio fugienda, sustinendi labores, cum vitijs congregiendum, eliminanda diuitiæ seculares.

Hoc est, quod ille pauper & vnicus, in hodierna sancti Euangelij lectione pauperibus, quos de mundi paupertate vocauerat, ait: Beati pauperes spiritu. Hæ sunt octo, immo septem beatitudines, quia octaua eadẽ, quæ & prima. Felicissimi gradus, quibus itur ad Dominum, quos omnes in persona sua prius ascendit, qui ascendit in montem, & aperuit os suum, ut doceret discipulos suos. Denique quis pauperior illo, qui non habuit, vbi caput suum reclinaret? Quis illo mitior, qui mitis est & humilis corde? Qui videns ciuitatem, fleuit super illam, fleuit Lazarum, iustitiam docuit, iustitiam fecit, in cuius ore non est inuentus dolus? Quis illo misericordior, qui mulierem adulteram liberauit? Peccatricem sanauit septem demonibus cumulatam? Quis mundior illo, qui peccatum non fecit? Pacificare venit & quæ in caelis, & quæ in terris: pacem reliquit discipulis suis, persecutionem pro iustitia passus est, flagellatus in carne, suspensus in Cruce, morte turpatus. Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Canta ergo canticum graduum, & gradatim ascende,

SERMO DE OMNIBVS SANCTIS.

dē, nec præprop̄ero saltu aliquem prætermittas: quia qui offenderit in vno, factus est omnium reus. Iacob. 2.

Sis ergo pauper spiritu, nec putes hunc primum gradū leuiter attingendum, cum multę sollicitudinis sit, mundum & mundana relinquere, & à consuetudinario cursu cor, corpus & studium reuocare. Qui enim pauper est spiritu, vilitate gaudet, humilitatē amplectitur, desideria terrena conculcat. Sed quia illa paupertas execrabilis est, quę regio spiritu intumescēs, discordias seminat, inseruit litibus, detractorijs sermonibus iucundatur: euolandū est ad secundi gradūs sublimitatem, vt sis mitis. Mitis est, qui nulli reddit malū pro malo. Læsus veniam petit, & benefacit lædentibus. Nec plenam iacet victoriam, pro malo. Læsus veniam petit, & benefacit lædentibus. Nec plenam iacet victoriam, quod tandiū luto & lateri sub Pharaonis seruiuerimus potestate: & idēo Beati qui lugent. Luctus autē sanctorū non est de diminutione rerum, de corporum infirmitate, de ferocitate sublimioris potestatis: lugent enim peccata vel propria, vel aliena, ruinam mundi, detrimentū fidei, contemptum iustitię, abundantiam iniquitatis, dilationē Regni. Nec hęc consummationis terminus imponendus, cum perfecta iustitia sit diligere proximū, sicut seipsum, & eius excessus libera discretionē, & discreta redarguere libertate. Qui enim pro persona, quam gerit, non resistit peccatibus, de suo se nouerit silentio esse damnādum. Esurit ergo & sitit iustitiam, qui vitia destruit, construit virtutes, sobrius sibi, iustus proximo, pius Deo. Cuius animam vrit zelus domūs Dei: qui cantat cum iusto: Tabescere me fecit zelus tuus, quia obliui sunt verba tua inimici mei. Sed qui secundum vocem Oratoris, plerunquē summum ius, summa malitia est, & inconsiderata iustitia præcipitium parturit, idēo sequitur: Beati misericordes. Misericordia est speciosum humanę naturę ornamentum, cuius experte malē degenerat, & hominem diffidetur. Est autē vera misericordia, cum superexaltatur misericordia iudicio, cum vel largitate substantię, vel bona voluntate, vel doctrina verbi, vel exemplo facti, proximi corpus & animam refouemus. Cum autē iam à claritate in claritatē sic coeperimus ambulare, à claritate cordis nostri ad clarificandum cor proximi, mūdandi sumus ab omni inquinamēto carnis & spiritūs, ab omni huius mundi adspersione purē presseque tergendī, sicut subiungitur: Beati mundo corde. Quis gloriabitur castum se habere cor? Prauum est cor hominis, & inscrutabile. Quis cognoscet illud? Difficile est illud mundare, cum in suis abditis delitescens, irruentium recipiat agmina cogitationum, plurimum etiam renitentibus nobis, sed nequam obniti valentibus. Ille igitur mundum cor habet, qui vtriusque hominis motibus mitigatis, passiones non modō reprimat, sed ignorat, naturali cursu bonorum operum communitus, crucifixus mundo, & cui crucifixus est mundus. Pauci autem, quibus se infuderit tanta gratię plenitudo. Quicumque autem illi sunt, iam sunt prope palmam supernę vocationis, si pace, qua refecti sunt, pacificare studeant dissidentes, & dicere cum Propheta: Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus. Idcirco subinfertur: Beati pacifici: non solum pacati, sed pacifici, facientes pacem, concordię semina seminantes. Sed quia sapiūs vel adulatione poteptium, vel amore temporalium, iustitiam aut dimittimus, aut non defendimus dimissam, ad metam cursūs porrigenda est dextera, vt pro iustitia non solum nostra, sed & alterius, perleuionem patiamur, & resistamus vsque ad sanguinem, vel vsque ad mortem. Et hoc est, quod subsequitur: Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Post hæc autem quid? Hic adhæremus Domino, & vnus cum eo spiritus efficiuntur. Hic disrumpitur nubes, & transit oratio. Hic reuelata facie gloriam Domini speculamur. Hic dulcedo spiritūs, cordis suauitas, iubilatio mentis. Beatus populus, qui scit iubilationem. Psalm. 82.

Videamus, si fortē aliqua sermonis consequentia beatitudines istas septē donis sancti spiritūs possimus assignare. Paupertatē spiritūs generat timor Dei, qui pungit animam, & sanguinem elicit, & cogit nos quærere medicinam. A timore tuo, Domine, concepimus, & parturimus, spiritum salutis fecimus super terram, hoc est, spiritum paupertatis: dicit Esaias Propheta, immō per Esaiam Dominus. Hic facit nos mundana vel relinquere, vel non concupiscere, clauus clauum expellens, & pertingens vsque ad diuisionem animę & spiritūs. Pietas autem mites facit, dum nos dulciori spiritu superfusos, ad mansuetudinis thalamum introducit. Qui enim efferati sunt superbia, sublimes in oculis suis, ardentes inuidia, inuicem mordentes, & inuicem consumpti, quomodo mitigatoria possunt indui pietate? Porro scientia luctum Psalm. 82.

parit. Scimus enim, quia singularis scientia est, recogitare annos nostros in amaritudine animæ nostræ, & multiplicibus lachrymarum rivulis propria deslere delicta. De fortitudine verò nascitur fames & sitis iustitiæ, cum virium sit non paucarum, pro libertate iustitiæ mori, nedùm loqui, & vbi Deus in causa est, nec allici blanditijs, nec terrore moveri. Consilium autem misericordiam parit, cum summa totius consilij sit, consulere omnibus, & infirmitates tam animarum, quàm corporum, benigna manu misericordiæ subleuare. Munditia cordis ab intellectu puritate descendit, qui cordis receptacula purgat, & latebrosos eius affectus acutissima circumspectionis falce succidit. Porro pacificus ab ipsius Sapientiæ nascitur summitate, conformis illi Sapientiæ, quæ præcio sanguinis sui & terram pacificauit, & cælum.

Fortitudo.
Consilium.
Intellectus.
Sapientia.
Septem petitiones orationis Dominice. Psal. 87.
Psal. 36.
Psal. 103.

Fortassis etiam, si diligentius perscrutemur, septem petitionibus, quæ in oratione Dominica continentur, eas iterum concatenare poterimus. Illi etenim de timore Domini paupertatem spiritus amplectuntur, qui volunt ut sanctificetur in eis nomen Domini, & dicunt cum Psalmista: Custodi animam meam, quoniam sanctus sum. Qui verò sunt mites, nisi quos pietas imbuit, qui cum patientia & mansuetudine frequenter postulant, ut adueniat regnum Dei, cupientes dissolui, & esse cum Christo? Quorum vniuersitati sanctus eruatur, dicens: Expecta Dominum, & custodi viam eius, & exaltabit te, ut hæreditate capias terram: terra enim viuentium promittitur possidenda. Qui autem lugent, nisi quos instruit scientia salutaris, qui piarum vndis lachrymarum voluntatem Dei volunt fieri sicut in cælo, ita in terra: sicut in Angelis, ita in hominibus? Porro fames & sitis iustitiæ, de mentis fortitudine generatur, quæ quotidianum panem ab ipsis Dei manibus quærit, panem illum videlicet, qui cor hominis confirmat. Qui etiam misericordes sunt, nisi qui pro facultate consulunt omnibus, & audaci conscientia pactum faciunt cum Deo, dicentes: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris? Mundum autem cor non nisi lucidissimum percipit intellectus, qui non inducitur in tentationem, rogans à patre luminum, non ut tentetur, sed ut non inducatur, excutiens latrocinantium turmas negotiorum. Pacificatio verò à sapientia ipsa descendit, vbi liberamur à malo, & ab omnium iniquitatum mundamur influxu. Hæc sunt septem beatitudines, septem dona, septem petitiones, septem candelabra, septem lucernæ, septem infusoria, septem spice, & si qua sunt alia, quæ in arce septenarij numeri, scripturarum consecrauit auctoritas.

Adolescentulus ego ausus sum totam lectionis huius seriem explanare, illorum rogatus, immò compulsus precibus & præcepto, quibus nec velle, nec posse fuerat obuiare. Sed ut præfenti solennitati aliquantulum insistamus, fauorabili & mellita dulcedine redundans tanta festiuitas est, in qua laudem dicunt Deo omnes sancti eius, & totus orbis clara voce resulat. Isti sunt aduocati, quos apud Iudicem habemus. Pro quo isti intercesserint, sententiam non timet capitalem. Confugiamus ergò ad probata suffragia, nec nos deterreat enormitas peccatorum: quia maior est illorum pietas, quàm impietas nostra. Consilij sunt Regis nostri, & ipsius iræ sæpè resistunt, nec nos deserunt in tempore malo. Sciunt enim, vbi nos reliquerint, quantis hostium insidijs pateamus. Suspiremus igitur ad illorum memoriam, ut protegant nos sub umbra alarum suarum, donèc transeat iniquitas, & perducant nos ad solum Ecclesiæ, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

Sancti aduocati nostri apud Christum Iudicem & Consilij.

HISTO-

DE S. BENIGNO PRÆBYT. ET MARTYRE.
 HISTORIA S. BENIGNI PRÆBYTERI ET
 MARTYRIS, EX QVODAM SANE ANTIQVO MS. CO-

dice, per F. Laurentium Surium, mutata nonnihil, vbi expedire visum est,

stilo descripta. Consentunt vetustissima Martyrologia,

nisi quòd à Terentio Comite eum omnia

pertulisse aiunt.

L O D E M tempore * Aurelius Imperator ad castrum, quod Diuionem vocant, aduenit, vt videret muros novos, quos illic construxerant. Cumque fuisset ingressus, ait: Benè muros hos constructos video. Aedificate nunc templum Ioui, Mercurio & Saturno, nec patiamini vllum, qui se Christianæ legis affirmat, in locis istis residere, nè eorum vana religione populus noster euertatur. Audiens hæc Terentius Comes loci illius, ait: An Christianus quispiam hic sit, inuicissime Imperator, nos non noimimus. Vidi autem quendam hominem peregrinum capite ronso, cuius habitus differt ab habitu nostro, viraque eius nostræ dissimilis est, deorumque cæremonias refutat: populum nostrum abluit aqua, & balsamo linit: signa multa in populo facit, nouum Deum patriæ nostræ annunciat, & post mortem aliam vitam illi Deo credentibus promittit. His auditis, Aurelius, Quantum audio, inquit, hic, quem dicis, Christianus est. Inquirite eum, & alligatum in conspectum meum perducite. si enim hunc dimiserimus, magnum malum regioni nostræ accedet, & deorum nostrorum despectio exister. Non enim placet dijs nostris ista conuersatio, nec miscetur lex Christianorum legibus deorum nostrorum: sed vbi dijs nostris offensam fuerit signum illius Crucifixi, ilicò tabescunt & frumunt dentibus, nec signum illud intueri sustinent.

His ab Aurelio dictis, Terentius Comes inquiri iussit sanctum Benignum: eumque repertum in villa, cui nomen est * Spaniaco, vbi verbum Dei gentilibus prædicabat, vindictam ac casum in conspectu Aurelij exhiberi præcepit. Eo viso, Aurelius ait: Crucicola, si quidem Christianæ legis te profiteris esse doctorem, me persecutorem habebis. Quòd si ad interrogationes meas non lacinioso sermone, nec verborum argumentis, sed antiquæ legis & sacrificijs deorum offerre nolueris, diuersis te pœnis interim iubebo, & non eripiet te de manibus meis Christi tui auxilium. Sanctus Benignus respondit: Sacratissima vox Christi est, vbi ait: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere. Aurelius ait: Ex qua regione es, & quod est tibi nomen? Sanctus Benignus respondit: Ab Oriente venimus ego & fratres mei, quos tu iam occidisti, à sancto Polycarpo missi, vt verbum Dei & nomen Christi incorruptum gentilibus prædicemus: vt lux, quæ illuminat omnem hominem, id est, Christus de celo missus, omnibus innotescat. Aurelius ait: Si sermonibus meis obtemperaueris, magnum te sacerdotem, deorum ræcorum constituam, & muneratum ex ærario publico, primum te in meo palatio esse iubebo. Sanctus Benignus respondit: Aurum & argentum tuum tecum confletur in perditionem, lupe rapax: primatum aut sacerdotium à te promissum non accipio, quia interitus æternus est, & damnatio plerissima. Me verò non abduces à Christo, cui ego seruo, qui est verbum patris, & vita, & lux inenarrabilis, margarita splendens: qui est à patre missus cælitus, credentibus annunciat: qui in se credentibus vitam tribuit æternam. Ipse est, qui venturus est iudicare viuos & mortuos: tuamque detegget infaniam, qua in Christi seruos debacharis, & tum, velis nolis, eum, quem negas, esse scies Deum tuum & omnium gentium.

Hæc vt audiuit Aurelius, neruis durissimis eum cædi præcepit, dicens: Nisi hodie sacrificauerit, diuersis eum pœnis affligite. Cumque Terentio Comiti traditus fuisset, ad trochleas extensus est, & cum caderetur, ait: Gratias tibi ago, Domine Iesu Christe, quòd propter nomen tuum hæc pati merui. Præsta Rex gloriæ, vt sustineam omnem pœnam, quam iniquissimus Cæsar me pati vult. Cùm ergò cæsus esset, & carceri mancipatus, Angelus eum confortans adeò pristinæ reddidit sanitati, acsi prorsus nihil læsus fuisset. Altera die Aurelius suis eum iussit conspectibus præ-

*1. Nouebis. Codex habet, * Aurelianus, sed mendosè, vt facile in talibus accidit.*

Eccè anti-quitatem sacræ vndionis in baptismo.

Eccè quam olim etiam ethnici noverunt, Crucis signum formidare demones.

Locus obsecutus & mendosus,

Math. 10.

Iohan. 1.

S. Benignus contemnit tyranni promissa.

Cæditus neruis.

BENIGNUS

sentari, & ait: Benigne, sacrificas dijs, an non? Sanctus Benignus respondit: Non sacrifico. Agnosce miser, quod dii tui nihil sunt: qui signum authoris nostri Iesu Christi si viderint, statim tabescent. sunt enim idola surda & muta: neque vident, neque audiunt, neque ambulant, neque gressus habent. similes autem illis fiant, qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. Tibi verò quomodo subuenient, qui tibi subuenire non possunt? Tunc iratus Caesar, ad sanum eum quoddam adduci præcepit, & inuito carnes immolatas in os ingeri, persuasum habes, si eas carnes comederet, deinceps eum talia minimè locuturum, sed deos illum suo seruitio adhibituros. Cum autem id fieret, ille signo crucis contra illas carnes edito, cordeque sursum suspenso, & oculis in caelum sublati: Domine Iesu Christe, ait, mundi instaurator, destructor dæmonum, lux aeterna, adspice in hac hora, vt confundantur omnes, qui adorant sculpilia, & gloriantur in simulacris suis, & sciant, quia tu es Deus aeternus. Cum hæc dixisset, & Crucis expressisset signum, mox idola omnia lignea & lapidea, & vasa, in quibus sacrificia offerbantur, instar fumi euauerunt. Tum verò sanctus Benignus gaudio magno affectus, ait: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe, quod me sacrificijs mutis contaminari non sinis, ad Aurelium autem dixit: Agnosce miser, quod redacta sint effigies deorum tuorum, vt ad signum salutis euanuerint. Cognosce infelix creatorem caeli & terra. Aurelius ait: Et tu cognosce Benigne, vt dii nostri tuam cupiant facere voluntatem. Si tu illis velis præbere assensum, magnum te apud nos videbis. Sanctus Benignus respondit: Stultum habes cor, nec oculis vides, quanta sit virtus Christi, quæ deos tuos sic comminuit. Iam dixi tibi, diabole, auctor criminum, me non seruire dijs tuis, nec dæmonum simulacra adorare.

Truditur in
carcerem.

Vide dira
supplicia.

Angelus eu-
tuetur, & ci-
bum ei præ-
bet.

Migrat ad
Dominum.

Miracula,
ad sepulcrum
eius.

His verbis commotus iniquissimus Imperator, in carcerem eum includi præcepit, & grande saxum idemque perforatum adduci, atque illi pedes eius plumbo liquefacto inferi, & in digitos manuum eius calentes subulas in longum defigi, atque per sex dies nullum ei nec cibum nec potum præberi: porro etiam includi cum eo duodecim canes saeuissimos, fame & siti affectos, vt ab illis discerneretur: carcerem quoque custodiri à militibus. Itaque subulas acutissimas in manus eius infixerunt, & in lapide plumbo liquefacto, vel remisso pedes eius incluserunt, canesque ferocissimos cum illo in carcere incluserunt. Cum autem ad carcerem duceretur, ait: Audite me Comites & tribuni: credite in Iesum Christum redemptorem nostrum, quia ipse spes & salus est in se credentium, vt deleantur peccata vestra. Ipse est lux mundi huius, cuius odore mortui reuiuiscunt, cuius tactu confortantur infirmi, cuius gloria implet caelos, misericordia replet terram. Ingressus verò in carcerem, per sex dies illic mansit, orationi vacans: Angeloque eum conseruante, canes mansuefacti sunt, ita vt nec pilum capitis eius, nec fimbriam vestimenti attingerent. Idemque Angelus Domini ei alimentum, id est, panem caelestem præbuit, & discutens subulas de manibus, & plumbum à pedibus eius, Accipe, inquit, Christo dilectissime. Ille verò accipiens panem, gratias egit, & manducauit. Sexto die Aurelius ait ad suos: Aperite carcerem, & videte num sit à canibus dilaceratus, nec ne. Aperta itaque custodia, inuenerunt eum ita illa sum, & tam integrum, vt ne vna quidem plaga in eius corpore appareret. Quod cum Aurelio renunciaissent, ille ait: Veste ferreo collum eius in ipso carcere conturdate, & lancea militis vitam ei crudeliter extorquete, ne vel nobis, vel dijs nostris pergat irrogare iniuriam. Id cum factum esset, columba niuea ex carcere à Christianis euolare visa est vsque ad nubes, satis indicans, preciosam martyris animam ad caelos proficisci. Tanta autem suauitatis odor eorum compleuit nares, vt in Paradiso sibi versari viderentur. Postquam autem Aurelius inde recessit, Leonilla beatissima matrona nutu Dei eò veniens, sanctum corpus aromatibus condiuit, & non longe ab ipso carcere condidit in sepulcro: vbi multis se virtutibus & miraculis manifestè declarauit. Acta sunt hæc circa sanctum Dei Benignum presbyterum Calendis Nouembris, regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui est honor & gloria in secula seculorum,
Amen.

DE

DE S. BENIGNO PRESBYT. ET MARTYRE. II
 DE HOC EODEM MARTYRE HABENTVR
 QVEDAM IN PASSIONE TERGEMINORVM MAR-
 tyrum, que est Tomo 1. die 17. Ianuarij. Extant etiam nonnulla
 apud S. Gregorium Turonensem, in laudem Martyrum,
 Cap. 51. que hic subijcere visum est.

BENIGNVS autē Dominici nominis testis, apud Diuionense ca-
 strum martyrio consummatus est. Et quia in magno sarcophago
 post martyrium conditus fuit, putabāt nostri temporis homines,
 & præsertim beatus Gregorius Episcopus, ibi aliquem positum
 fuisse gentilem. Nam rustici vota inibi dissoluebant, & quæ pete-
 bant, velociter impetrabant. Ad hoc ergo beati sepulcrū quidam,
 dum exinde multa beneficia perciperet, cereum detulit: quo ac-
 ceno, domum redijt. Puerulus enim paruulus hæc obseruās, illo abeunte, descendit
 ad tumulum, vt ardentem cereū extingueret & auferret. Quo descendente, ecce ser-
 pens miræ magnitudinis de alia parte veniens, cereum circuncingit. Puer autem ti-
 mens, sursum redijt: & bis aut tertio cereum auferre tentans, obliuente angue non
 potuit. Talia & his similia beato pontifici nunciata, nullo modo credebatur, sed magis,
 ne ibidem adorarent, fortiter testabatur. Tandem aliquādo Dei martyr beato se con-
 fessori reuelat, & dicit: Quid agis, quod non solum tu despicias, verum etiā honoran-
 tes me spernis? Ne facias, quæso, sed tegmen super me velocius præpara.

De qua ille visione concussus, beati sepulcrum adit, ibiq; diutissimè pro ignoran-
 tia cum fletu veniam deprecatur. Et quia crypta illa, quæ ab antiquis inibi transuoluta
 fuerat, diruta erat, rursū eam beatus pontifex reedificauit, eleganti transuolucens
 opere: sed sanctum sepulcrum, nescio qua causa faciente, foris euenit. Quod ille intus
 transferre cupiens, conuocauit ad hoc obsequium Abbates atque alios religiosos
 viros. In quo conuentu grande miraculum beatus martyr & populis, & suo præstitit
 confessori. Erat quippè validum, vt supra diximus, illud sarcophagum, vt tale in isto
 tempore nec tria paria boum trahere possint. Cumque diutissimè morarentur, nec
 inuenirent qualiter ipsum intus inferrent, sanctus Gregorius illuminatis cereis, cum
 grandi pfallentio apprehensum à capite martyris sarcophagum, & duo presbyteri ad
 pedes mouentes, illud in cryptam habilissimè detulerunt, & vbi ipsis fuit placitum,
 composuerunt: quod non minimum populis spectaculum fuit. Post paucos autem
 annos ab euntibus in Italiam, passionis eius historiam allatam beatus confessor accepit.
 Sed & deinceps sanctus martyr multis se virtutibus manifestauit in populis. Nec
 moratus, super cryptam illam basilicam magnam iussit ædificari.

In proximo autem est & alia basilica, in qua Paschalia quædam religiosa veneratur.
 Nam visum est eo tempore structoribus, quandam anam egressam fuisse ab ipsa basi-
 lica, nigra veste, cygneo capite, vultuque decoro, quæ sic affata est structores: Eia di-
 lectissimi, perficite opus bonum: eleuentur machinæ, quibus erigitur hæc structura,
 & merito acceleratur, quæ talē habet executorem. Nam si permitteretur, vt vestro-
 rum oculorum acies contempleretur, nempe videretis vobis operantibus sanctum
 præire Benignum. Hæc effata, basilicam, de qua egressa fuerat, ingrediens, nulli vltra
 comparuit. Autumabāt enim eius temporis homines, beatam ibi apparuisse Pascha-
 siam. Super lapidem verò illum, in quo cum plumbo remisso pedes eius confixi fue-
 runt, factis loculis vinum aut siceram multi infundunt: vnde si aut oculi lippitudine
 grauari, aut qualibet vulnera fuerint peruncta, protinùs fugata infirmitate sanantur.
 Quod ego euidenter expertus sum. Nam cum mihi nimia lippitudine oculi graua-
 rentur, ex hoc sacro vngvine tactus, dolore protinùs carui.

Cum autem ad Aruennam regionē lues illa inguinaria adueniret, quæ sancti Galli
 Episcopi oratione depulsa est, & in subita contemplatione parietes domorum atque
 ecclesiarum signarentur atq; caraxarentur, matri meæ apparuit in visu noctis, quasi
 vini, quod in apothecis nostris habebatur, sanguis esset effectus. Cui lamentanti ac
 dicenti: Væ mihi, quia & signata est plagæ domus mea: ait ei vir quidā: Nōsti, inquit,
 quod postridē, quod erit in Calendis Nouembris, passio Benigni martyris celebrabi-
 tur? Noui, ait. Vade, inquit, & vigila totam noctem in honore ꝑ, ac reuoca Missas, &
 liberaberis à plaga. Expergefata autem à somno, impleuit quæ sibi fuerant imperata:
 signatisque vicinorum domibus, domus nostra inuiolata permanfit.

Item mira-
 cula ad se-
 pulcrū eius,

Sancti ho-
 norandi &
 inuocandi.

Sarcophagū
 neutro ge-
 nere.

Nota de ce-
 reis arden-
 tibus,

S. Paschalia
 apparuit qui-
 buldam.

Nota lector
 virtutem a-
 cri loci &
 victionis,

Teius, deesse
 videtur.

MAR-

MATYRIVM S. CAESARII DIACONI, EX VE-
TVSTIS SANE LIBRIS MS. PER F. LAVR. SVRIVM
presbiteri descripta. Suffragantur antiquis. Martyrologia.

Noûbris 1.

Firminus
demonum
pōtifex qd
persuaserit
quibusdam.

EMPORE illo, quo Claudius necavit gladio matrem suam, furore arreptus, toto orbe Romano edicta proposuit, ut quicumque deos colere nollent, aut acerrimis subderentur poenis & supplicijs, aut solita offerrent sacrificia. Erat tum Taracinis, quæ est Campaniæ ciuitas, Firminus pontifex. Is satanico impulsus spiritu, hortabatur ignaros & veri Dei notitia destitutos, ut pro salute reipublicæ nomen sibi immortale compararent crudelitate & audacia. Proponebat autem eis delicias & ornamenta, ut ijs inescati, cum equis phaleratis & armis militaribus è monte se in mare præcipitent, tanquàm hoc crudelitatis genere patriam expiaturi. Et id quidem faciebat ille quotannis Calendis Ianuarijs pro salute reipublicæ & principum, & in laudem eorum, qui Taracinis morabantur. Erat autem in vrbe illa iuuenis formosus, Lucianus nomine, qui delicijs & lasciujs diffuens, ad Calendas Ianuarias huic præcipitio destinabatur.

Eum iuuenem conspicatus Cæsarius Diaconus, qui tum ex Africa reuertebatur, sciscitatus est ex ciuibus, quid sibi vellet ille ornatus. Responderunt illi: Sic ille ornatus est in suum exitium. Et Cæsarius: Per Deum, inquit, omnipotentem vos adiuro, ut huius rei mihi rationem explicetis. Responderunt ciues: Ad sex vel octo menses nutritur hîc quispiam pro illius voluntate. Ijs exactis mensibus, armatus & ornatus ascendit in montem, & pro salute reipublicæ, & principum ciuiumque salute, atque ut immortale sibi paret nomen, cum equo se agit è monte præcipitem. Eius verò cadaver honorificè admodum colligitur, & ad templum Apollinis perductum concrematur, cinisque eius in templo pro ciuium & reipublicæ salute reconditur. Hæc ut audiuit Cæsarius Diaconus: O vos infelices, inquit, & miseros, qui hominum innoxiorum animas offertis demonibus, neque hîc, neque in futuro seculo vera vita poterit. Deindè latuit ea in vrbe vsque ad Calendas Ianuarias apud quendam Christianum Dei seruum, in precibus & vigilijs cum illo seruans Deo & Domino nostro Iesu Christo.

Vide morè
planè barbarum.

Lucianus
quidam pro
salute vt pu-
porcam pro salute ciuitatis & ciuium. Id cernens Cæsarius Diaconus, exclamauit: Viri sapientes, cur tanto vos scelere obstringitis? Itæne æquum vobis videtur, hominem innoxium pro vita vestra in mortem præcipitare? Oblato sacrificio, iuuenis Lucianus conscendit equum, & furoris quodam cæstro percitus, ubi in montem peruénit, indè se præcipitem dedit, & mortuus est. Rursus ergò exclamans Cæsarius Diaconus: Væ reipublicæ, inquit, & principibus eius, qui lætantur alienis cruciatibus, & sanguine fundendo pascuntur. Quid ità perditis animas imposturis & persuasionibus malorum demonum? Hæc dicentem illum Firminus pōtifex iussit summo studio comprehendere, & in custodiam publicam abduci. Porro corpus Luciani collegit, & pro more in templum Apollinis importatur. combussit, templumque sacrificijs ornauit. Indè post dies octo Luxurius, vir primarius eius ciuitatis, & Firminus pontifex Cæsarium Diaconum è custodia in forum adduxerunt: rogâruntque Leontium consulem, qui per id tempus in Fundana ciuitate erat, ut Taracinis veniret. Ei venienti, triduana inedia maceratum Cæsarium in ipso foro tradiderunt. Is verò per præconem sciscitatus est ex Cæsario, quis vocaretur. Respondit ille: Cæsarius peccator vobis, Diaconus immeritus. Leontius consularis dixit: Seruus es, an ingenuus? Cæsarius respondit: Seruus sum Domini mei Iesu Christi. Leontius consularis dixit: Audisti, quid iusserint Imperatores? Cæsarius Diaconus respondit: Iussa illorum ego nescio. Leontius consularis ait: Ut sacrificium offeras dijs immortalibus. Cæsarius dixit: Planè iusserunt illi, ut infelices. Leontius consularis ait: Quid ità? an quia pro salute reipublicæ? Cæsarius respondit: Illa salus, non nisi exitium est. Leontius consularis dixit: Et tamen omnibus salutifera est. Cæsarius ait: Et quænam illa salus est,

S. Cæsarius
in custodia
ducitur.

Ubi ventum est ad Calendas illas, ciues ad templum Apollinis conuenere, Lucianumque iuuenem speciosissimum adduxerunt, ut offerret sacrificium. Obtulit ergò porcam pro salute ciuitatis & ciuium. Id cernens Cæsarius Diaconus, exclamauit: Viri sapientes, cur tanto vos scelere obstringitis? Itæne æquum vobis videtur, hominem innoxium pro vita vestra in mortem præcipitare? Oblato sacrificio, iuuenis Lucianus conscendit equum, & furoris quodam cæstro percitus, ubi in montem peruénit, indè se præcipitem dedit, & mortuus est. Rursus ergò exclamans Cæsarius Diaconus: Væ reipublicæ, inquit, & principibus eius, qui lætantur alienis cruciatibus, & sanguine fundendo pascuntur. Quid ità perditis animas imposturis & persuasionibus malorum demonum? Hæc dicentem illum Firminus pōtifex iussit summo studio comprehendere, & in custodiam publicam abduci. Porro corpus Luciani collegit, & pro more in templum Apollinis importatur. combussit, templumque sacrificijs ornauit. Indè post dies octo Luxurius, vir primarius eius ciuitatis, & Firminus pontifex Cæsarium Diaconum è custodia in forum adduxerunt: rogâruntque Leontium consulem, qui per id tempus in Fundana ciuitate erat, ut Taracinis veniret. Ei venienti, triduana inedia maceratum Cæsarium in ipso foro tradiderunt. Is verò per præconem sciscitatus est ex Cæsario, quis vocaretur. Respondit ille: Cæsarius peccator vobis, Diaconus immeritus. Leontius consularis dixit: Seruus es, an ingenuus? Cæsarius respondit: Seruus sum Domini mei Iesu Christi. Leontius consularis dixit: Audisti, quid iusserint Imperatores? Cæsarius Diaconus respondit: Iussa illorum ego nescio. Leontius consularis ait: Ut sacrificium offeras dijs immortalibus. Cæsarius dixit: Planè iusserunt illi, ut infelices. Leontius consularis ait: Quid ità? an quia pro salute reipublicæ? Cæsarius respondit: Illa salus, non nisi exitium est. Leontius consularis dixit: Et tamen omnibus salutifera est. Cæsarius ait: Et quænam illa salus est,

est, qua sic intereunt homines, vt vita compotes esse non queant?

Leontius Consularis dixit: Fac, quod dico, & sacrificia dijs, alioqui mox daturus poenas. Caesarius Diaconus respondit: Poena tua nihil me mouent: sed vos illa eterna supplicia mouebunt, quae sine fine persequentis. Leontius Consularis dixit: Eamus vsque ad Apollinis sacratissimum templum. Ductus est autem Caesarius victus, & quidem nudus ante carpentum Leontij: cumque templo appropinquaret, in medio militum dixit: Deus pater Domini nostri Iesu Christi, qui es in aeternum: tibi omnia cognita sunt: noli me derelinquere, sed respice in seruum tuum sperantem in te. Hoc cum dixisset, subito corruit templum, & pontificem Firminum oppressit. Tum vero accurrens Luxurius primus ciuitatis, Audione, inquit, Consularis perfidum hunc Caesarium magica carmina promentem? Leontius Consularis respondit: Et nos id scimus: versusque ad Caesarium Diaconum: Hodie, inquit, in te exardescet ira mea. Caesarius Diaconus ait: Ego vero neque te, neque principem tuum timeo. Vt enim dixisti, ira tua hodie exardescet, & cras euanescet: cumque mortui fueritis, nihil ulterius eritis. Exclamans autem Luxurius, dixit: Audis hunc in principum iniuriam verba iactantem, & adhuc cessas eum tollere e medio? Leontius Consularis respondit: Et quam poena mulcandus est? Luxurius ait: Conuocetur vniuersa ciuitas ad templum, vbi suam magiam exercuit. Id cum factum esset, eiecit Firminum pontificis cadauere, ita ad populum locutus est Luxurius: Videtis perfidum hominem, qui nec deos timet, nec principem: qui pontificem extinxit, & incantationibus suis antiquitatis euertit templum?

Exclamans autem Caesarius Diaconus, ait: Aequum ne est, fratres, hominem potius timere, quam rerum omnium praepotentem Deum, humanoque sanguine vestram expiari urbem? Admoneo igitur vos, vt agatis poenitentiam ob effusum innocentum sanguinem, credatisque in Christum filium Dei, eumque timeatis. Exclamauit omnis populus: Bonus homo iusta loquitur. Tum vero Luxurius eum e populo eductum, rursus in carcerem coniecit, vbi fuit annum integrum & mensem vnum. Deinde iussit Luxurius eum e carcere produci, missaque ad Leontium legatione, perquisiuit ex eo, quo pacto eum necandum censeret. Prodiit autem e custodia beatus Caesarius, macie confectus & nudus, sed capillis suis tectus. Angelus enim Domini nocte ac die custodiebat eum. Adductusque in medium forum, ait ad milites, qui eum catenis victum tenebant: Quae, parumper me relaxate, vt gratias agam Domino meo Iesu Christo, qui me dignatus est adiungere seruis suis. moxque humi se abiciens, adorauit Dominum, ita dicens: Domine Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, ostende nobis misericordiam tuam. Eadem hora corusca lux emicuit, protexitque illum. Id cernens Leontius Consularis, magna voce dixit: Verè Dominus Deus est, quem praedicat Caesarius Diaconus. mittensque se ad pedes beati Caesarii, expoliavit se chlamyde sua, & induit ea beatum Caesarium, rogauitque eum coram omni populo, vt se baptizaret. Dixit autem ei beatus Caesarius: Tu crede, & mox lumen splendidum videbis. acceptaque aqua, baptizauit eum in nomine patris & filij & spiritus sancti: adueniensque Iulianus presbyter, porrexit ei corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi. Cumque sacramenta percepisset, beatus Iulianus orauit super caput eius: finitaque oratione, Leontius reddidit spiritum.

Eodem die Luxurius tenuit Iulianum presbyterum, tulitque sententiam in eum & Caesarium Diaconum, vt ambo in sacco inclusi, in mare praecipitarentur. Porro Leontij corpus collegerunt vxor & filij eius, sepelièruntque prope ciuitatem in agro Verano tertio Calendas Nouembris. Post triduum cum nocte ducerentur Iulianus presbyter & Caesarius Diaconus, vt praecipites ad in mare, submergerentur, beatus Caesarius dixit ad Luxurium: Me quidem aqua, quae me regenerauit, tanquam filium suum ex se renatum suscipiet, vt me nunc martyrem efficiat cum patre meo Iuliano, qui me antea fecit Christianum: Te vero, Luxuri, hodie comedet coluber, vt cognoscat omnis haec regio, quod vindicet Dominus sanguinem seruorum suorum, & virginum, quas tu ignibus concremasti. Deinde missi in sacco Iulianus presbyter & Caesarius Diaconus, in mare praecipitati sunt: sed eodem die in litus eorum corpora eiecta sunt, vbi iacebat Luxurius totus inflatus & tumidus, quippe a serpente percussus. Ierat enim ille eques ad villam suam, ibi pransurus: & quia festinabat, solus praecessit: cumque quandam praeteriret arborem, ob maleficia eius serpens quidam lapsus est per caput eius inter collum & tunicam, atque inde ad ventrem eius, lateraque

B morsibus

Caesarius nudus & victus ad templum pertrahitur.

Ad preces eius templum corruit, & Firminum opprimunt.

Rursus in carcerem coniecitur.

Leontius Consularis conuertitur ad Christum.

Iulianus & Caesarius damnantur à Luxurio proconsule.

Inclusi in sacco, mittuntur in mare.

Luxurius a
moribus
serpentis
laceratur.

moribus lacerans, usque ad cor illius penetravit. Totus igitur intumescens, iacebat humi: sed tamen priusquam animam efflaret, vidit oculis suis passantes Angelos, & admodum honorifice corpora sanctorum Iuliani & Casarii ex vndis exportantes: quæ quidam seruus Dei, qui cum illis habitauerat, collegit, nocturne sepeliuit apud Taracinas Calendis Nouembris. Eusebii dicebatur.

Post dies autem quinque idem Eusebius inuentus est eo loco, quo coniderat beatos martyres, ieiunans, & orans Dominum, & psallens. Id cum non pauci viderent Taracinenfes ciues, quod non longè ab vrbe esset locus, accedebant ad beatum Eusebium, & conuersi, à beato Felice presbytero baptizabantur. Id vbi comperit Leontius Leontij Consularis filius, furibundus ob mortem patris, misit milites, qui tenerent Felicem presbyterum & Eusebium monachum, eosque in forum in populi conspectum perducerent. Atque ibi ille residens cum primoribus ciuium, ait ad eos: Edicite nobis, serui ne an ingenui sitis. Felix presbyter respondit: Serui sumus Domini nostri Iesu Christi. Leontius dixit: Dicite qui vocemini. Responderunt sancti: Felix & Eusebius appellamur. Leontius ait: Quid ita contra salutem reipublicæ & principum, prædicatis insaniam? Felix presbyter respondit: Nos insaniam non prædicamus, sed sanam & veram doctrinam, vt timeatur Deus & cognoscatur: quem si vos cognoueritis, licebit vobis vitam obtinere æternam. Leontius dixit ad populum: Ecce quid vobis videtur? Alij clamabant, bonam eam esse doctrinam, alij id negabant, dicentes ea populum seduci. Sic ergo illis altercantibus, Leontius eos iussit duci in custodiam. Nocte autem misit ad illos, qui eos compellerent sacrificare. Sed illi irridentes & contemnentes dæmonum sacrificia, clamabant: Gloria in excelsis Deo. Eadem ergo nocte Leontius eos capite damnauit, iussitque corpora in flumen iactari. Ea verò per flumen perlata sunt in mare: claraque iam luce, eiecit illa mare in litus iuxta pineta. Ecce autem quidam presbyter Capuanus, Quartus nomine, cum exiret ad agrum suum, inuenit trunca sanctorum corpora, collegitque ea & posuit in vehiculum, duxitque in domum suam, capita eorum curiose perquirens. Quæ quidem postera luce inuenit in corrupta, iuxitque ea corporibus sanctis, & sepeliuit iuxta corpus beati Casarii Diaconi & martyris. Vbi orationibus eorum beneficia præstantur usque in præsentem diem, ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Felix & Eusebius cruci-
dantur.

VITA S. MARCELLI PARIENSIS EPISCOPI, AVTHORE FORTVNATO EPISCOPO.

Prefatio Authoris ad S. Germanum Episcopum Parisiensem.

Domino sancto, & meritis obtinentibus Apostolico viro, in Christi charitate fundato, meo lumini præponedo, domino & dulci patri Germano papæ Fortunatus. Facundissima illustrium oratorum ingenia, sermonum flore variante distincta, & eloquij vernantibus pampinis obumbrata, solent sibi viles causas sterilemque materiam querere, vt magna dicendo de minimis, videantur ostendere sui fluminis vberstatem: quia habentes intra se fontes eloquentiæ, de ipso sicco themate didicerunt vndas haurire. Vnde quicquid iniungitur illis, carmine irriquo copiosius explicatur. Verum econtra quicumque angustiæ intelligentiæ ariditate torrentur, nec habent affluentiam inundantis eloquij, per quam vel aliquos reficere, vel suæ siccitatis possint inopiam temperare: tales non solum aliqua non per se dicere appetunt, verum etiam si quid eis iniunctum fuerit, perhorrescunt: quoniam quantum doctis proloqui, tantum indoctis vile sit tacere. Nam illi de paruis magna disserere, isti de magnis nesciunt vel pauca proferre. Et ideo quod ab alijs queritur, ab alijs formidatur. Sic belligerator in armis damni esse deputat, si non possit integer inuenire quod vincat. Sed sicut fortis requirit, vnde ducat spolia: sic debilis metuit, ne ducatur in prædam: & quod acer inuenire desiderat, iners vel audire formidat.

Cuius exempli gratia cum ipse sterilis scientiæ conuenienter accuser, nec sit in me aliquid, quod venusti sermonis ornamenta commendent, quid tibi visum fuerit, pater beatissime atque amantissime, constanter admiror, vt de sanctissimi viri Marcelli antistitis vita, nullo sine claudeda, & de illa cælesti lampade meæ aliquid dignum committeres scintillæ: cum ego pauper ingenio, & ille diues sit merito: ego humilis

humilis sermone, & ille sit egregius mercede: præsertim cum vobis multorum prudentium famosa abundantia sufficiat eloquentia, Gallico Gallicana, & quadratis iuncturis verba trutinata procedant. Qui si velint, sermone possint depingere, quicquid animus figurauerit: apud quos ipsum loqui dictare sit, & quæ vix corde concipitur, mox in pagina res formetur. Cur itaque, ut dictum est, inter Gallicos cothurnos ita lippaga vilitas plano pede ire præsumat, ad quorum comparisonem velut inter rosas & lilia nostræ linguæ vilis saluoca respirat? Accedit etiam ad difficultatem ingenij impediti res altera, quod de actibus beati Marcelli plurima sunt inuisenda, temporum verustate subrepta, nec facile memoria recollit, quod annositas numerosa fraudauit: quoniam quicquid in libris non figitur, vento obliuionis aufertur. Pauca quidem de eius gestis felicibus sunt ad nostra tempora relatione viuente perducta, nè in rotam quod sui amatores in posterum quærerent, periret: Quia etsi sancta membra iam dudum sepulcro sunt condita, non tamen miracula sunt sepulta: quæ tanto clariora sunt, quanto plùs memoria viuere meruere non scripta: quoniam licet non tenerentur in pagina, fixa sunt in cordis membrana.

Vndè inter hæc difficultia dubito quod conuertar, vtrum vel digitos præpare ad scribendum, cum dictare lingua formidet. Sed differre non licet, quod pater iniungit, cum secum magis ipse pugnet, qui tibi repugnat: præsertim qui vt obedire me doceas, & quod sustinere non valeo, libenter imponis. Maior enim deuotio in re difficili comprobatur. Denique ibi plenus est affectus, vbi etsi virtus non tolerat, tamen animus non recusat: & ego magis hinc venerer, quod charitas non leuiter exigit, sed audacter extorquet. Denique ex hac parte mihi ipsi conueniat perficere, quia qui minora vituperat, ducere ad maiora festinat. Quibus suggestis, volueram hoc opus aliorum lingua nitescere potius, quam nostra sordere. Sed quod primi differunt, vel vltimi prosequantur: quod cum displicere videatur eloquio, placere videtur ex voto.

V I T A.

BEATISSIMVS igitur Marcellus antistes, natus Parisij, ^{Nonbris. sed 3. die celebratur eius memoria Parisijs.} sed cuius paradisi: in terris humilis, erectus in celis: medio cris parētibus, sed meritis celsus. Cui hoc fuit nobilitatis insigne lumen, Christo sine culpa seruire: Non de generis intumescens superbia, sed habes de moribus ornamenta: Patria s. nec sumens de parentali laude iactantiam, sed gratiam Marcelli. possidens in virtutis exemplum: Intra se suos thesauros retinens, Deū mundo corde complectens. Sed cum Christo pauper iste regnauit, qui in humilitatis conuersatione, in charitatis vbertate, in castitatis lumine, in ieiuniorum pinguedine ita se totum caelesti tradidit disciplina, vt ab ipsa infantia maturus accederet, & positus in corpore, quasi nihil de carne portaret. Hic itaque nobilissima institutione succinctus, & venerandis operibus penè prius sacerdos, quam clericus, iam dudum dignus, qui susciperet dignitatem, antea paratus ad id, quod erat sine mora futurus: calcata pompa mundi vel criminibus, cum diuinis armis initiatus accingeretur, ad spem felicem, palmam de hoste publico relaturus, in militia Christi exercitando Lector effectus est, ac seipsum templo Christi primitus offerens, velut Abel sacrificium, hostia victæ carnis & puræ mentis, ex- ^{S. Marcellus fuit Lector.} ceptus est.

Qui clarior mercede, quam nomine, & merito maior, quam gradu, sine offendiculo suum gerens officium, cepit in milite crescere, quod accepit à Rege. Cuius occulta diuitiis, velut vitis palmites, ceperunt fructificare virtutes: nec perulit in eo sua dona abscondi, qui quod de fursum venerat, ad eò humiliter eum videbat amplecti. Denique, cum adhuc clericali tyrocinio celaretur, miraculis proditur, & signis caelestibus illustratur. Quadam vice accessit ad officinam fabrilem: qui despectus ab artifice, cogitur, vt extra cæm ferri de ardenti camino massam candentem manu sua attolleret, & quanti esset ponderis enarraret. Tunc vir beatissimus, non ignarus totū de Christo præsumere, & quantæ virtutis causa sit in rebus non turpibus obedire, mox supposita manu ferrum altius eleuauit, dicens: De calore calet, sed nouem pondera habet. Quod postea tantum ad stateram inuentum est, quantum eius vox librata prædixerat. Sic in vna specie duplex miraculum propagauit, nè eum foci calor exureret,

nec ferri pondera fessissent. Nam defæcatis vitijs in se libidinis vaporem non habuit, qui tam liberè ignis incendia sine vitione euasit. Nam vt elementi ignem vinceret, antè flammam carnis extinxit: & vt in ipsa pensa non falleret, probauit ferrum pondere.

Deindè in religionis ordine subdiaconus effectus est. Itaque cùm subdiaconali ministerio fungeretur, in die Epiphaniarum hauriens aquam de fluuijo Sequanæ, dum beato Prudentio Episcopo manibus abluendis offerret, mutatis elémentis, vini sapor inuentus est. Quo viso obstupescens pontifex, iussit ex ipso vreo in calicem sacrum fundi: vndè vniuersus populus, Missa celebrata, ad communionem accepit, & ipsum vas cùm ad plebis multitudinem suffecisset, acsi non tactum & integrum, sic plenum permanfit. Cuius vini mystico beneficio postea multi infirmi sanati sunt. Ecce virum sanctissimum, qui vndam sumens à flumine, vina effudit in calicem. Sed

Aliud infigne miraculum.

for. vt dum

Iohan. 2.

vndè tam noua miracula, vndè portaret aquam, quodammodò quasi uas exprimeret, nasceretur illi palmes in palma: Verè beatum Marcellum, summa veneratione colendum, in cuius manibus vno eodemque momento floruit vindemia, & torcularata sunt vina. Videmus non vno in loco beneficia diuina concludi, dum quod præcessit Dominus in Galilæa, ille successit in Gallia. Ibi ad nuptialem mensam Christus aquas vertit in vina: hic, quæ ad mensam Christi sufficerent, noua vina sumpfit altare. Illud præcessit tempore, hoc honore. Nam tunc quod dederunt sex hydræ, hic vnum & modicum vas expleuit. Sed tunc effecit, vt se Dominus proderet: nunc, vt famulum non celaret.

Aqua mutatur in balsami liquorè.

Veniamus ad illud miraculum, secundum ordine, non honore. Itaque cùm vir sanctissimus quadã vice ex sui officij seruitute, aquam manibus venerabili Episcopo porrexisset, mox indè balsama cœperunt fragrare: & dum vnda curreret, visa sunt chrisma respirare, vt penè pontifex crederet suas manus magis vngere, quàm lauare, & akeras aquas quareret, vt priores vndas ablueret. Quo viso, sacerdos venerabiliter obstupescens, Deo gratias de comperto munere retulit, & beato Marcello reuerentiam in religione seruauit, dum eum non talem, qui seruiret, sed potius cui seruiretur, agnouit. Vndè quis tantum subdiaconum admiraretur condignè, in cuius dextera ex aqua siebant vina & balsama, & vndarum pallor aut in ruborem conuersus est, aut odorem illam tunc illis præfigurabatur indicijs futurus pontifex, qui dignus esset chrisma tractare. Sed cùm adhuc subdiaconus hauisset chrisma de flumine, meritò dignus erat, vt factus sacerdos, hoc sacrificaret in fonte.

Illud quoque mysterium reticere non debet, quod proficit auditori: quia de paucis, quæ memoria recoluntur, quicquid dictum non fuerit, aut inuideri creditur, aut contemni. Igitur quidam clericus, Mintucius nomine, annorum circiter decem, propter suauissimæ vocis tintinnabulum, & dulcedinis organum de fauce prolatum, quia contingebat animos populi delectari, cùm repercussa in auribus, solita & auribus blandiri: iussus est ab Archidiacono teneritate melliflua decantare. Quo facto, præcepit ipsum puerum Episcopus flagellari ob hoc, quia alterum iusserat ipse cantare. Itaque dum clericus cæditur, Episcopus lingua damnatur. Mox enim vt clamor vapulantis in aurem sonuit, vox eius ab ore discessit: & nouo prædone sonum captiuauit pontificis vox infantis. Sed si causa facti requiritur, cur contigerit, inuenitur.

Episcopus fit mutus vt emenderetur.

MS. codex sic habet: Vndè quis in altero videre nõ cupit, non habebit, imò hoc sibi, quod alios habere non optat.

S. Marcellus mutus Episcopo redit loquela.

Denique qui puerum cantare prohibuit, pertulit vocis dispendia, quia vocibus inuidebat. Cui ergò non nocet inuidia, si Episcopo non pepercit vindicta? Vndè quod quis in altero videre non cupit, non habebit: immò hoc sibi perdit, quod alios habere non optat. Omnis enim qui alteri lapsus parat, iam cecidit, & antequàm inducat in laqueum, tenerur ipse captiuante peccato ligatus. Tum magis si proficere volumus, aliorum profectus, nostros esse credamus. Itaque idem sacerdos per triduum, etsi ambulabat per compita, tamen iacebat lingua sepulta. Non enim sonus poterat repercussa palati camera resultare, nec intra sepem dentium vox lingua rotante dissoni: sed totum quod perdidit, ore mutò prodebat. Tunc beatus Marcellus his verbis appellat pontificem: Licet intelligam, pastor bone, tibi talem casum de culpa venire, tamen quicquid vis, in nomine Domini sermone prorumpere. His dictis, adhuc beati Marcelli sermo voluebatur in ore, & iam quod imperauerat, obediebat. Deindè antequàm iste explicaret, ille respondit, dicens: Vos mihi fecistis, quorum iussio fuit, vt alter cantaret, quàm ego præceperam. Et dum ista loquitur, amissæ vocis gratia reformatur. O meritum subdiaconi, qui vocem restituit sacerdoti, & versa vice, quod

accipere.

accipere debuit, hoc indulst: Qui debiles fauces armauit eloquio, & in ore alterius fudit verba per verbum. Quid diutius protraham? Semper tacuisset Episcopus, si nunquam requisisset Marcellus. Verè dignus beati Marcelli sermo, vt gregem Domini regeret, qui dedit pastori salutem.

Operæ precium credimus etiam in paginis hæc texere, quæ multis sunt infixæ sub corde. Quia etsi de re terribili in relatione metus est, in ædificatione fit fructus. Porro autem cum beatus Marcellus, quod semper possedit moribus, esset pontifex ordinatus, quam dignitatem sibi reputabat magis oneris, quam honoris: tunc quidam de populo dum vellet ad communionem accedere, manibus retrò ligatis non poterat ad altare pertingere: sed cum omnes transfirent, quasi meta cœpit stare: vt videretur non ad communicandum, sed ad numerandum populum aduenisse. Quem conspiciens pontifex, interrogauit quid fecerit. Respondit se peccasse. Cuius confessionem agnoscens, dixit ei: Veni, accede, & vltra non pecces. Quia iussione absolutus, ad communionem accessit, duplici beneficio muneratus, de præterita culpa veniam consecutus, de futura vita correctus. Quanta huic erat in sanctæ Trinitatis æqualitate fiducia, cuius mens sic libera, per singula verba proferebat miracula? Sed licet satis fuerit, religati catenas sermone dissoluere, tamè plus est laudabile, quòd in Christi amore visus est peccata donare.

Creatus episcopus, oneratus potius, quam honoratus se sentit.

Exequamur & illud triumphale mysterium, quod cum sit vltimum ordine, anteponitur in virtute. Matrona quædam, profapia quidè nobilis, opinione vilis, malo maculans crimine, quod fulgebat ex genere: postquam dies fugitiuæ vitæ rapta luce conclusit, ad tumultum pompa comitante, sed non profutura, processit. Quo condita, horresco referens hoc contigisse post funera, quia duplex nascitur lamentatio de defuncta. Ergo ad confumendum eius cadauer cœpit serpens immanissimus frequentare, & vt dicam clarius, mulieri, cuius membra bestia deuorabat, ipse draco factus est sepultura. Sic infelices exequias serpentinus baiulus impendebat, vt post mortem quiescere cadaueri non liceret: & cui vitæ finis in vno loco iacere concesserat, semper mutabatur in poena. O casum execrabilem, & valdè timendum. Mulier, quæ coniugij integritatem non seruauit in mûdo, integra non meruit iacere in sepulcro. Nam serpens, qui viuentem in crimine traxerat, adhuc in cadauer defæuebat. Tunc ex eius familia, qui in ciuitate manebant, audientes strepitum, & pariter concurrentes, viderunt ingentem belluam de tumulosis anfractibus exeuntem, & vasta mole cadauer flagellante labentem. Quo nimis perterriti homines, de suis sedibus migrauerunt. Hoc cognito, beatus Marcellus intelligens de hoste triumphum acquirere, collecta plebe, de ciuitate progreditur, & relictis ciuibus, in prospectu populi solus, Christo duce, ad locum pugnaturus accessit: & cum coluber de sylua rediret ad tumultum, obuiantes se inuicem, dante orationem beato Marcello, ille capite supplici cœpit veniam blandiente cauda precari. Tunc beatus Marcellus caput eius baculo ter percutiens, misso in ceruicem serpentis orario, triumphum suum ante ciuium oculos extrahebat. Sic in spiritali theatro spectante, solus cum dracone pugnavit. Hinc confortatus populus, cucurrit ad Episcopum, cupiens hostem suum videre captiuum. Tunc præcedente pontifice, bestiam ferè tribus millibus omnes profecuti sunt, reddentes gratias Domino, & soluentes exequias inimico. Deindè increpans eum beatus Marcellus, dixit: Ab hac die aut deserta tene, aut in mare te demerge. Mox dimissa bellua, nulla eius vltèrius indicia sunt inuenta. Ecce propugnaculum patriæ in vno consistere sacerdote: qui fragili baculo fortius hostem edomuit, quam si balistæ transissent. nam sagittatus repercutere poterat, nisi vinceret res diuina. O virum sanctissimum, in cuius leui baculo virtutis est pondus ostensum: cuius molles digiti fuerunt catena serpentis. Sic inimicum publicum vicerunt arma priuata: plaudit in vnius præda generalis victoria. Si sanctorum virorum ex factis merita conferantur, miretur Marcellum Gallia, dum Roma Syluestrum: nisi hoc distat in opere, quòd draconem sigillauit ille, iste iactauit. Sed quis eius valeat miracula per singula sermone comprehendere, vel voce proferre, quantum ille fecerit & celauerit, cum ea scripta sunt, quæ de ipso, teste populo, claruerunt? His namq; operibus sanctissimus Marcellus semper intentus, conuersatione clarus, consummatione præcipuus, beatitudine gloriosus, remuneratione ditatus, cum Domino perpetuò regnaturus, vincens mundi contagium, mundus migravit ad Christum die Calendarum Nouembrium, regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui est honor & gloria & virtus & potestas per cuncta seculorum secula, Amen.

Horrenda Dei vindicta in adulteram.

Immanem serpentem S. Marcellus profligat.

Felicissimus eius obitus.

HISTORIA BREVIS S. MARIE VIRGINIS ET MARTYRIS, QUAM VINCENTIVS IN SPE-

culo Historiali annotavit ex gestis eius Lib. II. Cap. 86.

87. Adstipulantur antiquissima
Martyrologia.

Novbris 1.

Vide quam
of. in fami-
liare fuerit
Christianis
ieiunium.

Maria fla-
gellatur, &
in carcerem
traditur.

Constantia
cuius.

Vngulis la-
ceratur, vt
habet Mar-
tyrologia.

Divinitus
eripitur e
manibus
persequen-
tium.

BEATA Maria, ancilla quidem Tertulli principalis erat, sed nobilitatem domini, mentis benignitate vincebat, & Christo se probabat ingenuam. Natalem autem filij celebrante Tertullo, cum impitris vanisque simulacris hostias immolaret, Maria incumbebat ieiunijs, & sociam suam, ne proderetur domine, occulta simulatione fallebat. Diu tamen, insidiantem conserua, latere non potuit. Proditam igitur, mox vocatur a domina, diciturque ei: Quæ est causa ieiunij? An occasio tristitiæ est, quod iratum tibi nuper dominum perhorrescis? Respondit Maria: Nunquid nouum aliquid nunc vsurpo? Semper mihi sunt hæc obseruata ieiunia. Christiana sum, Christiano nascor ex genere: hereditarius est mihi iste cultus Christi. Tunc imperante domina, vt cibi aliquid hauriret, illa noluit. Et domina indignata, ei verbera grauiæ & poenam etiam mortis, si repugnaret, intentauit.

Sed dum altercatio ista verborum esset cogentis domina & repugnantis ancillæ, pedem aforis referens Tertullus ingreditur: qui ab vxore rebus omnibus inquisitis, inauditam statim flagellari præcepit ancillam, & afflictam diutino verbere, detrudi in carcerem, administrato modico & vili cibo, quo non satiaretur fames, sed deficientis quotidie animæ pars extrema seruetur. Sed deuota mens pro Christo frangi hoc dolore non potuit: quinetiam quotidianis orationibus incumbebat, vt facultas esset maior tolerandi. Emenis verò nouendecim diebus, Præsidi nunciatur, Tertullum principalem illius ciuitatis, decultare in domo sua Christianæ religionis ancillam, quod Imperatorum præcepta prohibebant. Stetit itaque adducta tandem, & quantum contra iudicem oculos tenderet, animum tamen habebat ad Christum. Clamor autem vndique populi frementis attollitur, dicentis: Viua diro cremetur incendio. Illa verò intrepida, quippe quæ Dei sui nõset auxilium, cælum intuens, clamauit ad Dominum: Ait verò Præsides: Sacrifica, si effugere tormenta festinas. Respondit Maria: Supplicia quæ minaris, nec longi temporis, nec grauis doloris sunt. Quæso ergo, ne differas quæ moliris. Christum habeo: ideo nihil timeo.

Tunc iussu Præsidis applicata tormentis, miseratione populi tantam adeptæ est, vt lachrymæ quoque à circumstantibus funderentur. Nec mora, clamore summo venia virgini postulatur: sed crudelitas iudicis accelerare tormeta mandauit. Et ecce secunda vox populi, iudicium Præsidis castigantis, emergit. Vociferatio nanque vna penè erat totius coronæ, iniuste lacerari virginem crudelitate iudicis, non culpa peccantis: agi contra leges omnia, nec æquitatis iura seruari. Stupens verò Præsides, & sono tanti clamoris adactus, (quippe qui præter humanam vocem, ipsa etiam putasset recta corrucere) mox Mariam relaxari præcepit. Tunc seruari eam sub custodia libera Præsides iubet: Maria virgo signo Domini se munuit, & leuatis ad cælum oculis, post relictum tribunal orauit ad Dominum, viditque acies Angelorum, & multitudinem sanctorum, & tunc filium Dei sedentem ad dexteram patris. Hinc tanta subito gratulatione perfusus est, vt iam se paradysum ingressam putaret.

Hi verò, qui eam fugientem persequantur, subito stupuere virtute. Sed ubi illa se circumdatam à persequentibus vidit, lachrymans clamauit ad Dominum: Ne permittas, inquit, Domine tradi ancillam tuam, & lacerari manibus impiorum: sed ostende misericordiam tuam: cito exaudi ancillam tuam, exaudi Domine Rex cælestis. Et dum ita orauit, petra, quæ ante oculos eius iacebat, Domino iubente patefacta, rimam perfugij, qua virgo susciperetur, ostendit, & adinstar dulcissime nutricis, vel charæ matris, motu quodam anxiam amplexans, se præbuit: moxque suscepta virgine, latera antè aperta conclusit. Hoc cum carnifices peruiderent, omnia loca petrae illius perscrutati sunt, sicubi erepta subito præda ex oculis latitaret. Ibi adhaerentes exuuiarum reliquias, & affixa saxo vestium frustra depræhendunt, atque incredibili

credibili stupore confusi, Præsidi gesta commemorant. Ille verò partim ira, partim admiratione commotus, iussit Philocomo principali Veronensium ciuitatis, vt ad prædictum locum festinus accedat, & ad eruendum lapidem innumerâ secum multitudinem ducat. Statim igitur præconis voce populus cõgregatur. Qui vbi primùm ad prædictum locum cum eo, cui summa huius operis fuerat assignata, peruénit, mox iniicere manum lapidi tentauerunt, sed statim ab Oriente fulgor nimij splendoris exortus est. Nec mora, tonitruum & fragor quidam, vt putarentur cuncta corruiere. Statim terra concussa est, & nutantia omnium corruiere vestigia. Ecce autè duo equites, magno fulgore radiantes, à caelesti sede venientes, terras volatu nimio percutunt: quorù sella, frena & omnis ornatus adinstar lampadarù caelesti igne rutilabant. Hoc cum omnis illa, quæ cõuenerat, multitudo cõpiceret, ita timore causa præsentis virtutis expauit, vt fugiente sensu pariter atque anima, in æternam mortem oculi clauderentur. Cæteri verò, qui euaserant, ad profana templi simulacra fugientes, cum ad scelestâ ingrederentur altaria, in ipsâ perfugij sui sede ceciderunt: Nec corus ad ipsam templi ianuam spiritum fudit. Vbi verò templum omne repletum est, missus è caelo ignis, & populum exussit, & templum. Multipharie itaque mortis, tam à percussis, quàm in censis, numerus fuit duo millia septingenti. Pauci verò, qui euaserant, ciuitatem petentes, magnis per omne iter vocibus conclamabant: Magnus Deus Mariæ: magnus Deus Christianorum. Et crediderunt, perterriti eo timore, tria ferè millia animarum. Passa est sancta virgo sub Adriano Imperatore.

Neitromesum

Vicio caelestis

Tria hominum millia conuertitur vilo prodigio.

VITA S. VIGORIS EPISCOPI BAIOCENSIS, A.

F. LAURENTIO SVRIO NONNIHIL CONTRACTA

stylo mutato. Habetur in antiquis MS. codicibus absque nomine

Authoris, sed videtur fide digna.

BEATVS Vigor in Atrebatensi territorio parentes habuit, generis nobilitate & fide conspicuos. Cumq; adhuc matris gestaretur vtero, audiuit illa ab Angelo in somnis habere ipsam in vtero filium, quem Dominus sua gratia illustraturus esset. Regnante Childeberto Francorum Rege, educatus est intra monasterium beatissimi patris Vedasti, quod est in Atrebatensi territorio, vbi inter monachos in monastica religione degens, tanta obedientia & humilitate præditus fuit, vt in ipsâ pueritia & adolescentia alijs omnibus gratiosior videretur. At parentes eius rebus locupletes, non tam monachum, quam opum suarum heredem, eum post se relinquere cupiebant. Ille verò non immemor sententiæ Saluatoris, centuplum & vitam æternam promittentis ei, qui reliquerit patrem & matrem & agros propter nomen ipsius, maiori flagrabat rerum caelestium, quam terrenarum facultatum, desiderio.

Novembris

S. Vigor degit in monasterio.

Matth. 19.

Gen. 22. Iustus à Domino dirigitur in vias rectas.

Itaque nuditatis & paupertatis studio, quicquid habere poterat, in pauperes clam erogabat. Diuino autem instinctu permotus, cum beatissimo patriarcha Abrahamo constituit exire è terra & cognatione sua: sed cum nesciret, quonam iter intenderet, tandem ad Occidentem coepit proficisci assumpto itineris socio puero Theodemiro. Interim audit Angelum in somnis sibi dicentem: Perge ire, quò ccepisti. locus enim tibi à Deo paratus est, & multum populum ad veram traduces fidem. Ità ergo diuino fretus auxilio, peruénit in Baiocensem regionem ad vicum quendam, qui Redeuerus dicitur, atque illic commemoratus est. Erant verò loci eius homines bruti, diuini cultus ignari, sacrilegæ superstitioni addicti, multis implicati erroribus, colentes dæmonum simulacra, & Deum verum prorsus ignorantes. Coepit ergo vir Dei eis prædicare verbum Dei, extructoque oratorio, in vigilijs & precibus pernoctare, & assidue deprecari Dominum, vt ad cognoscendam veritatem corda paganorum sui spiritus gratia illustraret. Tantam autem ei gratiam cõtulit Deus, vt penè omnes ad Christum conuerteret prædicatione sua & multis sanctitatis exemplis.

Conuertit multos ad Christum.

Volens ergo Christus militem illum suum in ea regione innotescere, hac ratione id effecit: Vir quidam, quem ipse conuerterat, filium habuit impensè charum, qui febre correptus, excessit è viujs. Eius corpusculum mater, acerbissime dolens,

collocavit in lectulo veniensque ad virū Dei, cum ingenti eiulatu dixit: Sancte Vigor, si verè seruus Dei es, & si vera sunt, quæ in nomine Iesu Christi annuncias, veni, excita filium meum vita functum, & credemus missum te à Domino in regionem hanc ad illuminandos nos. At vir sanctus humi se prosteruens, orabat Dominū cum lachrymis, vt puero vitam restitueret in illius populi salutem. Expleta oratione, ait ad mulierē: Quid mihi molestiam exhibes? Dixi tibi: si crederis toto corde in Deum verum, quicquid petieris, ab illo te impetraturam. Credidit mulier, & abiit: & ecce vbi accessit ad fores domūs suæ, videt filium suum proflitentem, laudantemque Deum & dicentem: Laudo & magnifico Christum filium Dei, qui mihi per preces serui sui Vigoris, vitam & salutem reddidit. Multo ille tempore postea superuixit incolumis. Propter hoc autem miraculū fama beati viri longè lateque increbuit, & ad eum confluxere cæci, claudi, alijsque morbis afflicti, qui eius precibus curati sunt.

Excitat pu-
erū defun-
ctum.
Curat mul-
tos ægros.

Per id tempus Volusianus quidam, homo opulentus, prædijs & familia locuples, in eadem regione degens, venit ad virum Dei, aitque illi: Scio miraculis potentem te esse, quæ per te Dominus efficit. Oro igitur, vt venias ad possessionem meam. Est enim illic in sylua serpens immanis, qui flatu suo & homines & pecora multa adurit, vt nemo ausit in eius loci circuitu quicquam attingere. Tu nos precibus tuis ab illo libera. Respondit vir Dei: Non possum ego quicquam per me efficere, nisi Christus filius Dei, qui dedit discipulis suis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem potestatem inimici, constantiam mihi præster ad conterendam calidissimi serpentis nequitiam. Abi nunc igitur, & die tertio huc reuertere, & si Deo visum erit, ibo tecum. Suo ergo more vir Dei in preces incumbens, & biduana inedia se afficiens, multasque fundens lachrymas, implorabat Dei misericordiam. In dè tertio die accedens ad locum, reperit viam, qua serpens ibat ad fontem, & rursus redibat ad specum suam. Eam autem viam antiquæ maceræ & quædam ingens arbor obtegebant. Propius igitur ad specum se adiungens, exclamat vir Dei: Serpens an-
trique & satan, præcipio tibi in nomine Iesu Christi filii Dei viui, qui seruis suis dedit virtutem ambulandi super aspidem & basiliscum, & concuscandi leonem & draconem, vt exeas ab hac specu: Mox prodit ille, stridens dentibus, & erecto capite flammam vomens, tãquam iam deuoraturus hominem Dei. Fertur longus fuisse ad pedes quadraginta, ad specum terribilis. Postquam autem vidit Christi seruum, mox contracto ore & abiecta ceruice, venit ad eum. At vir sanctus sublata manu Crucis signū exprimens, orarium suum inicit in collum eius, eumque ligatum tradit discipulo suo

Luc. 10.

Psal. 90.

Immanem
serpentem
profligat.

Psal. 67.

Item duos
alios serpen-
tes,

Creatur Ba-
iocensis Epi-
scopus.

Spiritualia
exercitia
eius,

ceum ouem mansuerat, dicens ei: Duc eum ad litus maris, nec vltra liceat ei in hoc loco commorari. Cernens hæc populus, qui ad hoc spectaculū conuenerat, in Dei laudes prorupit: Reuera, inquit, Deus est in seruo suo, per quem tale edidit miraculum sub oculis nostris. Porro Volusianus abiiciens se ad pedes beati viri, Dominum confitebatur mirabilem in sanctis suis: donauitque sancto Vigori locum, qui Cerisiacus dicitur, qui in circuitu ferme quinque & viginti viculos habuit.

Alius etiam serpens exijt è loco, quem Cellam nominant: sed illum quoque vir beatus profligauit. Sed & apud Cameronem trans fretum alius miræ magnitudinis egressus, audiuit à viro Dei: Præcipio tibi, draco, nè humum deinceps attingas, neque vlli homini nocere ausus sis, atque ita mox ille præceps in mare ruit. Has ob causas, ea quæ diximus, prædia vir Dei dono accepit. Fama autem virtutum eius in dies auge-
sanctum Vigorem sibi petijt Episcopus, Clerus omnis & populus re Episcopus ordinatus est. Eam verò dignitatem, virtutum studijs bonorūque omni-
um exercitatione ornauit. Nam deinceps operam dedit, vt magis magisque purum Domino exhiberet famularum, die noctuque ieiunijs, vigilijs, orationibus, diuinis lectionibus & concionibus vacans. Ea tempestate, cum ad concionandum iret, venit in montem, qui tum quidem Phœnus appellabatur, nunc autem Christinatus dicitur, milliaro vno ab vrbe. In eo monte erat saxea effigies mulieris, quam loci eius incolæ tanquam sacrum quiddam colebant. Cumque vir Dei suo more verbum Dei illis prædicaret, omnes rustici illi indignabundi cum multa iniuria eum eiecerunt, dicentes: Nos patrum nostrorum morem retinebimus, & neque à cultura deorum nostrorum vnquam recedemus, neque tuis dictis obtemperabimus. Quamobrem commotus vir Dei, recessit inde. Postea verò ad Regem Childebertum se conferens, narrauit ei quemadmodum regio Baiocensis ad fidem traducta sit, dempris eius montis

montis incolis, qui etiamnum profana superstitione diabolicis erroribus implicati tenebantur. Rex autem admirans sanctitatem & famam beati viri, ait ad eum: No- uit sanctitas tua montem illum esse regie ditionis, & priscis temporibus fisco regalem fuisse. Ego verò illum cum omnibus, quæ ad eum spectant, tibi trado perpetuò possidendum, vt omnem illic idololatriam destruas, & in Christi nomine ecclesiam ædifices. Itaque Episcopus locum illum repurgauit, Baiocensesque omnes strenuam illi in construenda ecclesia operam nauarunt: locique habitatores, pij & religiosi effecti sunt, & mons Chrismati nomen accepit: decretumque est, vt ab illo die Episcopus Baiocensis in solennitate Paschali tres ibi infantes baptizet, atque ita cum reliquijs, cum presbyteris & diaconis, sacris vestibus indutis, cum choro psallentium domum reuertatur. Adueniebant etiam ad virum Dei multi vicini Episcopi, & prædia atque possessiones ei largiebantur. Complures etiam Clerici eo in loco diuinæ se seruituri subdebant.

Conuer-
te
quoddã ido-
lollaras, ec-
clesiam illi
extruens.

Porro Bertulphus Comes regionis illius, auaritiæ facibus incensus, agrum quen- dam beati viri inuadere conatus, cum armatis hominibus eum occupauit. At vir Dei multa iam ætate fessus, & penè lumine destitutus, per nuncium rogauit eum, vt exiret ab hereditate, à Domino Iesu Christo ipsi per hominum religiosorum manus at- tributa: addiditque, nisi id faceret, se rogaturum Dominum, vt suam hereditatem tueatur. Sed vir ille superbia tumidus, nuncium sancti Episcopi cum iniuria abiecit, etiam minas intentans, ni oculus abscederet: perrexitque agrum magna contentione colere. Vbi id renunciatum est viro Dei, consensu vehiculo suo, venit ad montem: ingressusque in templum, orauit Dominum, vt defenderet hereditatem suam. Nec- dum verò preces finierat, cum ecce repente ab equo corruit, & fractis cervicibus expirauit, æternas apud inferos daturus pœnas. Qui autem cum eo venerant, eare conspecta, celerimè domum abière: nec quisquam deinceps ausus est viri Dei pos- sessionem sibi vendicare. Multa alia per eum Dominus operatus est, quæ, nè fasti- diose lectori molestiam afferamus, omittimus. E plurimis autem hæc pauca anno- tauimus, vt prudens Lector ex ijs plura possit colligere. Obijt vir beatus, senex & plenus dierum Calendis Nouembrijs, perfectus timore & fide Domini nostri Iesu Christi: permultosque discipulos in fide sanctæ Trinitatis educatos, post se reliquit. Conditus autem est in monte Chrismato, vbi ipse monasterium sibi condiderat: vbi per eius merita plurimæ diuinitus curationes & beneficia vsque in hodiernum præ- stantur diem: largiente Domino nostro Iesu, qui cum Deo patre & spiritu sancto vi- uit & regnat per cuncta secula seculorum, Amen.

Rec. è tibi
horrendum
Dei iudiciũ
in Comitè,
bona eccle-
siastica sibi
vèdicante.

Obijt vir
sanctus.

DIVI IOHANNIS DAMASCENI, QVOD II QVI, CVM FIDE EX HAC VITA EXCESSERVNT, VIVO-

rum Missis ac beneficijs inuentur, Oratio, Iacobo Billio interprete.

Nos eam in 14. capitula distinximus.

SVAVIBVS & exquisitis cibus propositis, sæpenumerò non ij tantum qui fame laborant, ad edendum attrahuntur, sed nonnunquam etiam ij, quos iam satietas cepit, extimulantur: quemadmodum etiam poculis ingenti suauitate atque fragrantia præditis non illi duntaxat qui siti afficiuntur, sed illi quoque qui sitim expleuerunt, ad bibendum illici solent. Atque item qui opum cupiditate flagrant, cum amplissimas diuitias adepti sunt, amor- amen eos huc adigit, vt occasiones vndecunquè captet, quibus quotidie facultates suas augeant. Ad eundem igitur modum, o præstâtissima & selecta Ecclesiæ Dei mem- bra, sacerdotes & patres, fratres, matres ac filij charissimi, nec diuinorum oraculo- rum fames, nec sacrarum disciplinarum sitis, nec rursus diuinæ scientiæ penuria, vt ad eas quas nunc proponimus sermonis epulas accumbatis efficit, verum cupiditas verè diuino beneficio instita, quæ de virtute in virtutem, & de gratia in gratiam, & de memoria in commemorationem nos prouehit. Plerumquè etenim vsu venit, vt quod homines adulta ætate fugit, hoc puer inueniat: & quod eruditos præterijt, indoctis

1. Nouembrijs
Cap. 1.

psal. 87.

in